

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
PROKURORIA PRANË GJYKATËS SË SHKALLËS SË PARË TË JURIDIKSIONIT
TË PËRGJITHSHËM DIBËR

UDHËZIM I PËRGJITHSHËM

Nr. 34, datë 10.03.2025

PËR GARANTIMIN E ASISTENCËS NDAJ VIKTIMAVE DHE DËSHMITARËVE
TË VEPRAVE PENALE

Unë **Abaz MUÇA**, Drejtues i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër, në mbështetje të neneve 42, shkronjave “a”, “e”, “f”, “g” dhe “gj”, 46, pikave 1, 2 dhe 4, 52, pikave 1 dhe 3 dhe 68 të ligjit nr.97, të vitit 2016 “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, të nenit 4 të Rregullores për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër¹, të ligjit nr.7905, datë 23.03.1995 “Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar dhe të ligjit nr.37, të vitit 2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur”, si dhe me qëllim lehtësimin e zbatimit të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”²,

U D H Ë Z O J:

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Qëllimi dhe objektivat

1. Qëllimi i këtij udhëzimi të përgjithshëm është të japë udhëzime që duhet të ndiqen nga prokurorët, punonjësit e policisë gjyqësore dhe punonjës të tjerë të Prokurorisë pranë Gjykatës

¹ Miratuar me urdhërin nr.37, datë 25.03.2024, të Drejtuesit të Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër.

² Shih nenin 46, pikën 4, të ligjit nr.97, të vitit 2016 “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar.

së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër gjatë ndërveprimit të tyre me viktimat dhe dëshmitarët e veprave penale.

2. Ky udhëzim i përgjithshëm synon të arrijë objektivat e mëposhtme:

a) të nxisë një zbatim uniform të dispozitave të Kodit të Procedurës Penale që lidhen me viktimat dhe dëshmitarët e veprave penale;

b) të përcaktojë politikat e Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër në lidhje me trajtimin e viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale;

c) të ndihmojë në garantimin e të drejtave që u njihen viktimave të veprave penale dhe ofrimin e shërbimeve që u takojnë atyre me ligj;

ç) të parandalojë viktimizimin e përsëritur dhe riviktimizimin e viktimave që vijnë në kontakt me Prokurorinë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër dhe të pakësojë ndikimin traumatizues të pjesëmarrjes në procesin penal;

d) të udhëzojë prokurorët, punonjësit e policisë gjyqësore dhe punonjës të tjerë të Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër për mënyrën se si duhet t'i respektojnë detyrimet e tyre ligjore ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale.

Neni 2

Përkufizime

Në këtë udhëzim të përgjithshëm, termat e mëposhtme kanë këto kuptime:

a) “*abuzim me fëmijët*” janë veprat penale të parashikuara nga nenet 100, 101, 106, 107/a, paragrafët 2 dhe 3, 108, 108/a, paragrafi 2, 109, paragrafët 2 dhe 3, 109/c, paragrafët 3 dhe 5, 110/b, paragrafi 1, 110/c, paragrafi 2, 114, paragrafi 2, 117, 124, 124/b, 125, 127, 128/b, 129, 130 dhe 130/a të Kodit Penal;

b) “*abuzim seksual*” janë veprat penale të parashikuara nga nenet 100 deri 106, 107/a, 108, 108/a, 110/a, 110/b, 114, 117 dhe 130/a të Kodit Penal;

c) “*dhunë në familje*” ka të njëjtin kuptim si në ligjin nr.9669, datë 18.12.2006 “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”³;

ç) “*fëmijë*” dhe “*i mitur*” kanë të njëjtin kuptim, atë të personit që nuk ka mbushur moshën 18 vjeç;

d) “*grup teknik ndërsektorial*” ka të njëjtin kuptim si në ligjin nr.18, të vitit 2017 “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”⁴;

dh) “*interes më i lartë i fëmijës*” ka të njëjtin kuptim si në ligjin nr.18, të vitit 2017 “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”⁵;

³ Çdo veprim apo mosveprim, që sjell si pasojë cenim të integritetit fizik, moral, psikologjik, seksual, social, ekonomik, i ushtruar midis personave që janë apo kanë qenë në marrëdhënie familjare.

⁴ Grupi teknik ndërsektorial i trajtimit të rasteve të fëmijës në nevojë për mbrojtje ka në përbërje përfaqësues të strukturave të policisë, strukturave të shërbimeve sociale, përfaqësues të strukturave arsimore, shëndetësore, të drejtësisë, të organizatave jofitimprurëse, si dhe çdo specialist tjetër që ka njohuri për situatën e fëmijës ose që mund të kontribuojë në marrjen apo zbatimin e masave për mbrojtjen e fëmijës.

⁵ E drejta e fëmijës për të pasur një zhvillim të shëndetshëm fizik, mendor, moral, shpirtëror, social, si dhe për të gëzuar një jetë familjare e sociale të përshtatshme për të.

e) “*koordinator i viktimave*” ose “*koordinator*” është punonjësi i sektorit të asistencës ndaj subjekteve me status të posaçëm, i ngarkuar me detyrën për t’u ofruar shërbime dhe mundësuar ushtrimin e të drejtave nga ana e viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale;

ë) “*person me paaftësi fizike apo intelektuale*” është personi që nuk është i aftë të ndërveprojë me personelin për marrjen e shërbimeve, si pasojë e një dëmtimi konjitiv ose kufizimi fizik. Për qëllime të zbatimit të këtij udhëzimi të përgjithshëm, nuk është kusht që personit të paaftë t’i jetë hequr zotësia për të vepruar;

f) “*personel i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër*” është çdo punonjës i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër, përveç prokurorit dhe punonjësit të policisë gjyqësore;

g) “*përfaqësues procedural*” ka të njëjtin kuptim si në ligjin nr.37, të vitit 2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur”⁶;

gj) “*përndjekje*” është vepra penale e parashikuar nga neni 121/a i Kodit Penal;

h) “*prokuror*” është prokurori i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër, sipas nenit 2, gërmës “d”, të ligjit nr.97, të vitit 2016 “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar;

i) “*punonjës i policisë gjyqësore*” është personi, të cilit i njihen me ligj atributet e policisë gjyqësore, përkatësisht si oficer apo agjent, në juridiksionin e Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër;

j) “*Njësia për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijës*” është struktura për mbrojtjen e të miturit në nivel vendor, sipas ligjit nr.18, të vitit 2017 “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”;

k) “*riviktimizim*” ka të njëjtin kuptim si në ligjin nr.37, të vitit 2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur”⁷;

l) “*subjekt me status të posaçëm*”, në kuptim të ligjit nr.97, të vitit 2016 “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, është i pandehuri i mitur, viktimat e veprës penale, si dhe pjesëmarrësi në proces, në çfarëdo cilësi, i cili është mitur ose me aftësi të kufizuara fizike e intelektuale;

ll) “*trafiking i qenieve njerëzore*” janë veprat penale të parashikuara nga nenet 110/a dhe 128/b të Kodit Penal;

m) “*viktimizim i përsëritur*” ka të njëjtin kuptim si në ligjin nr.37, të vitit 2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur”⁸.

Neni 3

Zbatimi i udhëzimit

1. Ky udhëzim i përgjithshëm bazohet në të drejtat e parashikuara nga legjislacioni në fuqi për viktimat dhe dëshmitarët e veprave penale. Ligji nr.7905, datë 21.03.1995 “Kodi i

⁶ Personi i caktuar nga autoriteti procedues nga lista e dërguar nga njësia për mbrojtjen e fëmijës, që do të kryejë përfaqësimin procedural të fëmijës në mungesë të përfaqësuesit të tij ligjor ose, në rast konflikti interesi mes tij dhe fëmijës dhe ka të drejta përfaqësuese në emër të fëmijës në konflikt me ligjin, ose fëmijës dëshmitar ose viktimë, me qëllim për të mbrojtur interesin më të lartë të fëmijës.

⁷ Shkaktimi i dëmit të miturit viktimë e veprës penale, si pasojë e një veprë penale të re që ka lidhje me të parën.

⁸ Gjendja kur një të mituri viktimë e veprës penale mund t’i shkaktohet dëm, si rezultat i pjesëmarrjes në procesin e drejtësisë penale.

Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar; ligji nr.37, i vitit 2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur” dhe ligji nr.97, i vitit 2016 “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë” janë ligjet bazë që parashikojnë detyrimet që ka Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër ndaj viktimave dhe dëshmitarëve. Të drejta shtesë për viktimat dhe dëshmitarët, si dhe detyrime shtesë për prokurorinë në këtë drejtim, mund të parashikohen edhe në ligje të tjerë. Në tekstin e udhëzimit, të gjithë detyrimet që rrjedhin nga Kodi i Procedurës Penale ose nga ndonjë ligj tjetër shoqërohen me një referencë të drejtpërdrejtë tek dispozita përkatëse. Rregullat e përfshirë në udhëzim të përgjithshëm që përfaqësojnë thjesht politikën që duhet të ndiqet nga Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër nuk shoqërohen me referenca.

2. Ky udhëzim i përgjithshëm nuk krijon për viktimat dhe dëshmitarët e veprave penale të drejta shtesë, përveç atyre që janë parashikuar në Kodin e Procedurës Penale, Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur dhe ligje të tjerë të zbatueshëm.

3. Ky udhëzim i përgjithshëm u drejtohet të gjithë prokurorëve, punonjësve të policisë gjyqësore dhe personelit të Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër, të cilët kryejnë detyra që lidhen me hetimin, ushtrimin e ndjekjes penale, përfaqësimin në gjyq dhe ekzekutimin e vendimeve gjyqësore. Ky udhëzim i përgjithshëm zbatohet nga të gjithë personat e mësipërm që vijnë në kontakt me viktimat dhe dëshmitarët apo kryejnë veprimtari që ndikon mbi viktimat dhe dëshmitarët, pavarësisht titullit, pozicionit, gradës apo përshkrimit të punës. Personat e mësipërm duhet të inkurajojnë edhe çdo person të jashtëm që caktohet të ushtrojë aktivitetet në emër të prokurorisë (p.sh: ekspert, përkthyes, etj) që të mbajë parasysh të drejtat e viktimave dhe dëshmitarëve dhe detyrimet ndaj tyre, si dhe të zbatojë këtë udhëzim të përgjithshëm.

Neni 4

Baza ligjore për të drejtat e viktimave

1. Detyrimi për të njohur dhe respektuar të drejtat e viktimave, si edhe për t’u ofruar atyre asistencë buron nga aktet ligjorë të mëposhtëm:

a) Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë;

b) instrumentat e mëposhtëm ndërkombëtarë të ratifikuar nga shteti shqiptar:

i) Konventa Europiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut, Romë, datë 04.11.1950, si dhe protokollat shtesë të saj⁹,

ii) Konventa e Organizatës së Kombeve të Bashkuara (OKB) kundër Krimit të Organizuar Ndërkombëtar, Palermo, datë 15.11.2000¹⁰;

iii) Konventa e Këshillit të Evropës për Parandalimin dhe Luftën kundër Dhunës ndaj Grave dhe Dhunës në Familje, Stamboll, 11.5.2011¹¹;

⁹ Ratifikuar me ligjin nr.8137, datë 31.07.1996, shtuar me ligjet nr.8641, datë 13.07.2000, nr.9264, datë 29.07.2004 dhe nr.9453, datë 15.12.2005.

¹⁰ Ratifikuar me ligjin nr.8920, datë 11.07.2002.

¹¹ Ratifikuar me ligjin nr.104, të vitit 2012.

iv) Konventa e Këshillit të Europës për Mbrojtjen e Fëmijëve nga Shfrytëzimi dhe Abuzimi Seksual, Lanzarote, datë 25.10.2007¹²;

v) Konventa e Organizatës së Kombeve të Bashkuara (OKB) për të Drejtat e Fëmijëve, Nju Jork, datë 20.11.1989¹³;

vi) Konventa e Këshillit të Europës për Kompensimin e Viktimave të Krimeve të Dhunshme, Strasburg, datë 24.11.1983¹⁴;

vii) Konventa e Këshillit të Europës për Masat kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore, Varshavë, datë 16.05.2005¹⁵;

c) aktet e mëposhtëm ligjorë:

i) Ligji nr.7905, datë 21.03.1995 “Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë”;

ii) Ligji nr.37, i vitit 2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur”;

iii) Ligji nr.7850, datë 29.07.1994 “Kodi Civil i Republikës së Shqipërisë”;

iv) Ligji nr.97, i vitit 2016 “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”;

v) Ligji nr.10173, datë 22.10.2009 “Për mbrojtjen e dëshmitarëve dhe të bashkëpunëtorëve të drejtësisë”;

vi) Ligji nr.111, i vitit 2017 “Për ndihmën juridike të garantuar nga shteti”¹⁶;

vii) Ligji nr.10192, datë 03.12.2009 “Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar, trafikimit, korrupsionit dhe krimeve të tjerë nëpërmjet masave parandaluese kundër pasurisë”, i ndryshuar;

viii) Ligji nr.119, i vitit 2014 “Për të drejtën e informimit”;

ix) Ligji nr.18, i vitit 2017 “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”;

x) Ligji nr.9970, datë 24.07.2008 “Për barazinë gjinore në shoqëri”;

xi) Ligji nr.9669, datë 18.12.2006 “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”;

xii) Ligji nr.121, i vitit 2016 “Për shërbimet e kujdesit shoqëror në Republikën e Shqipërisë”.

2. Gjithashtu, duke pranuar qëllimin e Shqipërisë për integrimin sa më të plotë me vlerat e vendeve të tjera të Europës, si dhe për përafrimin e legjislacionit vendas me atë të *acquis communautaire*, aktet e mëposhtëm duhet të mbahen parasysh:

a) Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut, Paris, datë 10.12.1948;

b) Deklarata e Organizatës së Kombeve të Bashkuara mbi parimet themelore të drejtësisë për viktimat e krimeve dhe të abuzimit të pushtetit, datë 29.11.1985;

c) Rekomandimi nr. R (87) 21 i Komitetit të Ministrave të Këshillit të Europës drejtuar shteteve anëtarë, “Për asistencën ndaj viktimave dhe parandalimin e viktimizimit”;

ç) Rekomandimi nr. R (85) 11 i Komitetit të Ministrave të Këshillit të Europës drejtuar shteteve anëtarë, “Për pozitën e viktimës në kuadrin e të drejtës dhe procedurës penale”;

¹² Ratifikuar me ligjin nr.10071, datë 09.02.2009.

¹³ Ratifikuar me ligjin nr.7531, datë 10.12.1991.

¹⁴ Ratifikuar me ligjin nr.9265, datë 29.07.2004.

¹⁵ Ratifikuar me ligjin nr.9642, datë 20.11.2006.

¹⁶ Duke filluar nga data 01.06.2018.

d) Direktiva 2012/29/EU, datë 25.10.2012, e Parlamentit dhe e Këshillit të Bashkimit Europian që vendos standardet minimum për të drejtat, mbështetjen dhe mbrojtjen e viktimave të krimit;

dh) Direktiva 2004/80/EC, datë 29.04.2004, e Këshillit të Bashkimit Europian, në lidhje me kompensimin e viktimave të krimit.

Neni 5

Mbi ligjin nr.35, të vitit 2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.7905, datë 23.03.1995 “Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar”, në përgjithësi

Kuptimi dhe zbatimi i ligjit nr.35, të vitit 2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.7905, datë 23.03.1995 “Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar”, duhet të mbështetet në parimet e mëposhtme:

a) respektimi i të drejtave të viktimave të veprave penale është një ndër parimet e përgjithshme të Kodit të Procedurës Penale¹⁷. Ky parim nënkupton, nga njëra anë, se viktimat gëzojnë një sërë të drejtash, të parashikuara nga ky Kod dhe, nga ana tjetër, se organet publike duhet të garantojnë që viktimat e veprës penale të trajtohen me respekt për dinjitetin e tyre njerëzor dhe të mbrohen nga ridëmtimi, gjatë ushtrimit të të drejtave të tyre;

b) viktimat e veprës penale është subjekt me status të posaçëm në procedurën penale, pasi Kodi i Procedurës Penale i njih një pozicion dhe të drejta që e dallojnë në mënyrë thelbësore nga të gjithë pjesëmarrësit e tjerë në proces;

c) Kodi i Procedurës Penale i ka njohur viktimës të drejtën për të marrë pjesë në proces dhe për t'u përfaqësuar me avokat, por, megjithatë, prokurori duhet të marrë parasysh edhe mendimin e interesat e viktimës gjatë vendimmarrjes së tij në lidhje me çështjen.

Neni 6

Mbi ligjin nr.37, të vitit 2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur”, në përgjithësi

Përveç sa parashikohet në nenin 5 të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”, kuptimi dhe zbatimi i ligjit nr.37, të vitit 2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur”, duhet të mbështetet në parimet e mëposhtme:

a) respektimi i të drejtave të viktimave të mitura të veprave penale¹⁸ nënkupton, nga njëra anë, se viktimat e mitur gëzojnë një sërë të drejtash, të parashikuara nga ky Kod dhe, nga ana tjetër, se organet publike duhet të parandalojnë riviktimizimin dhe viktimizimin e përsëritur të miturit;

b) çdo vendim apo veprimtari që lidhet me viktimën e mitur duhet të mbajë parasysh interesin më të lartë të saj¹⁹. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber duhet të

¹⁷ Shih nenin 9/a të Kodit të Procedurës Penale.

¹⁸ Shih nenin 2, pikat 4 dhe 5, të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

¹⁹ Shih nenin 10 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

argumentojnë ose të jenë në gjendje të argumentojnë në çdo rast se si është siguruar respektimi i interesit më të lartë të fëmijës;

c) viktima ose dëshmitari i mitur gëzon, për aq sa është e mundur, të njëjtat të drejta të parashikuara për të pandehurin e mitur²⁰;

ç) viktima e mitur i përfiton pa pagesë shërbimet e detyrueshme sipas legjislacionit procedural dhe atij për drejtësinë penale për të mitur²¹, përfshirë ndihmën ligjore dhe atë psikologjike²²;

d) prokurorët, punonjësit e policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër që caktohen në çështjet penale me të pandehur apo viktima të mitura duhet të jenë trajnuar në këtë fushë²³.

Neni 7

Autoriteti përgjegjës

Autoriteti përgjegjës për garantimin e të drejtave të viktimave gjatë fazës së hetimeve paraprake është prokuroria. Në zbatim të këtij detyrimi, prokuroria:

a) garanton drejtpërsëdrejti që viktimat të kenë mundësinë të ushtrojnë në mënyrë efektive të drejtat dhe të përfitojnë asistencën që u njihet nga ligji;

b) sigurohet që policia gjyqësore ka përmbushur detyrat e saj në drejtim të viktimave të veprave penale dhe, në rast të kundërt, i delegon detyra konkrete për përmbushjen e këtyre detyrimeve ose i përmbush ato drejtpërsëdrejti;

c) udhëzon dhe drejton policinë gjyqësore në mënyrë të përgjithshme për të siguruar që të drejtat e viktimave garantohen në mënyrë të barabartë për të gjitha viktimat, për aq sa lejojnë burimet njerëzore dhe financiare të secilit institucion.

Neni 8

Roli i prokurorit

Gjatë fazës së hetimeve paraprake, prokurori është përgjegjës për sigurimin e kushteve për ushtrimin efektiv të të drejtave nga ana e viktimave dhe për ofrimin e asistencës së detyrueshme, sipas ligjit. Për ushtrimin e kësaj përgjegjësie, prokurori:

a) pas regjistrimit të procedimit në regjistrin e njoftimit të veprave penale, udhëzon punonjësit e policisë gjyqësore të ngarkuar me procedimin penal dhe sektorin e asistencës ndaj subjekteve me status të posaçëm të përmbushin detyrat e parashikuara nga ky udhëzim;

b) sigurohet që punonjësit e policisë gjyqësore dhe sektori i asistencës t'i kenë përmbushur këto detyra²⁴. Në rast se prokurori konstaton se detyrat e parashikuara për punonjësit e policisë gjyqësore dhe sektorin e asistencës nuk janë përmbushur plotësisht, ai merr masa që mangësitë

²⁰ Shih nenin 24 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

²¹ Shih nenin 23 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

²² Shih nenin 20 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

²³ Shih nenet 25 e vijues të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

²⁴ Shih nenin 304 të Kodit të Procedurës Penale.

të korrigjohen, duke u deleguar detyra konkrete policisë gjyqësore dhe sektorit të asistencës apo duke vepruar vetë drejtpërsëdrejti²⁵;

c) sigurohet që viktimat është identifikuar dhe njoftuar rregullisht. Në rast se ka të dhëna për viktimat të tjera, merr masa për identifikimin dhe njoftimin e tyre, duke i deleguar veprime policisë gjyqësore ose duke vepruar vetë²⁶;

ç) në rastet kur viktimat e identifikuar u përket kategorive veçanërisht vulnerabël, prokurori bën përpjekje që viktimës t'i plotësohen nevojat e para jetike për siguri, ndihmë mjekësore, ushqim e veshmbathje dhe strehim. Për këtë qëllim, prokurori njofton shërbimet sociale dhe organizata jo qeveritare që ofrojnë shërbimet e nevojshme;

d) sigurohet që viktimave të identifikuar u është dhënë letra e të drejtave dhe që ato i kanë kuptuar këto të drejta²⁷. Prokurori jep udhëzimet përkatëse që viktimat të sqarohet për pozicionin, të drejtat dhe asistencën që i takon sipas ligjit;

dh) informon dhe njofton viktimën në rastet e përcaktuara nga ligji;

e) shqyrton dhe merr vendim për kërkesat e bëra nga viktimat gjatë hetimeve paraprake, sipas Kodit të Procedurës Penale;

ë) administron padinë civile, nëse ajo është paraqitur nga viktimat ose përfaqësuesi/mbrojtësi i saj gjatë fazës së hetimeve paraprake²⁸ dhe, për aq sa është e mundur në rrethanat e çështjes konkrete, i jep viktimës kopje të akteve të dosjes hetimore dhe e ndihmon me mbledhjen e provave që mbështesin padinë civile në procesin penal. Në rastin e padisë civile, prokurori bashkëpunon me viktimën. Bashkëpunimi përfshin edhe kërkimin e përbashkët të vendosjes së sekuestros konservative²⁹;

f) mban parasysh edhe mendimin e interesat e viktimës kur merr vendime lidhur me çështjen penale dhe i vlerëson ato në harmoni me elementët e tjerë të çështjes;

g) trajnohet dhe merr njohuri të posaçme në fushën e drejtësisë penale për të miturit, nëse është caktuar anëtar i seksionit për të miturit në prokurorinë përkatëse³⁰.

Neni 9

Detyrimet etike të prokurorit

1. Respektimi i të drejtave të viktimave dhe i dinjitetit të tyre njerëzor është detyrim etik i prokurorit. Ky detyrim buron nga ligji nr.96, i vitit 2016 “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar³¹ dhe ligji nr.97, i vitit 2016 “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar³², duke

²⁵ Shih nenin 304 të Kodit të Procedurës Penale.

²⁶ Shih nenin 58, paragrafin 2, të Kodit të Procedurës Penale.

²⁷ Shih nenin 58, paragrafin 2, të Kodit të Procedurës Penale.

²⁸ Shih nenin 52, paragrafin 1, të Kodit të Procedurës Penale.

²⁹ Shih nenet 63 dhe 270 të Kodit të Procedurës Penale.

³⁰ Shih nenin 29, paragrafin 1, të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

³¹ Shih nenin 4 “Standardet e etikës dhe rregullat e sjelljes”, të ligjit nr.96, të vitit 2016 “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar.

³² Shih nenin 10 “Respektimi i rregullave të etikës dhe sjelljes profesionale”, të ligjit nr.97, i vitit 2016 “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar.

qenë se u shërben qëllimeve të ruajtjes së nderit dhe dinjitetit të funksionit dhe forcimit të besimit të publikut në sistemin e prokurorisë.

2. Ky detyrim buron, gjithashtu, nga “Standardet e etikës dhe rregullat e sjelljes së prokurorit”, miratuar me vendimin e Këshillit të Lartë të Prokurorisë (KLP) nr.32, datë 24.02.2022, sipas të cilave prokurorët, në çdo rast dhe rrethanë, duhet të respektojnë parimet e procedimit të drejtë, të barabartë e të rregullt ligjor, në mbrojtje të të drejtave, interesave dhe lirive të ligjshme të të dëmtuarve dhe dëshmitarëve, ashtu edhe të të dyshuarve, personave nën hetim, të pandehurve dhe të dënuarve³³. “Standardet e etikës dhe rregullat e sjelljes së prokurorit”, miratuar me vendimin e Këshillit të Lartë të Prokurorisë (KLP) nr.32, datë 24.02.2022, përmbajnë detyrime konkrete që duhet të zbatohen edhe gjatë ndërveprimit me viktimat dhe dëshmitarët.

Neni 10

Roli i punonjësit të policisë gjyqësore

Gjatë fazës së hetimeve paraprake, punonjësi i policisë gjyqësore respekton dhe zbaton të drejtat e viktimës, bazuar në Kodin e Procedurës Penale dhe në këtë udhëzim. Për ushtrimin e kësaj përgjegjësie, punonjësi i policisë gjyqësore vepron vetë ose nën udhëzimet e prokurorit. Në mënyrë të veçantë, punonjësi i policisë gjyqësore:

a) merr kontaktin e parë me viktimën e mundshme dhe sigurohet që asaj, veçanërisht nëse u përket kategorive vulnerabël, t’i plotësohen nevojat urgjente dhe t’i garantohet siguria fizike. Për këtë qëllim, policia gjyqësore bashkëpunon me shërbimet sociale dhe organizata jo qeveritare, sipas rastit;

b) i jep viktimës së mundshme informacionin e parë lidhur me të drejtat e saj dhe me mënyrën e funksionimit të sistemit të drejtësisë penale³⁴ dhe e vendos në kontakt me shërbimin social në nivel vendor, si edhe me ofrues joqeveritarë të shërbimeve, nëse është rasti³⁵;

c) merr kallëzimin ose deklaratimet e viktimës, duke respektuar rregullat e parashikuara në Kodin e Procedurës Penale;

ç) i raporton prokurorit lidhur me kontaktin me viktimën, si edhe periodikisht ose me kërkesën e prokurorit për aktivitetin e tij të mëvonshëm lidhur me viktimën. Raportimi është i detyrueshëm dhe i menjëhershëm në rastet kur viktima u përket kategorive veçanërisht vulnerabël, gjendet në situatë rreziku apo kur ka të dhëna për ekzistencën e viktimave të tjera³⁶;

d) mbledh informacion të vlefshëm për identifikimin dhe njoftimin e viktimës³⁷. Në rast se ka të dhëna për viktima të tjera, merr masa për identifikimin dhe njoftimin e tyre, duke i raportuar prokurorit apo kërkuar udhëzime prej tij;

³³ Shih nenin 3 “Parimet bazë”, të “Standardeve të etikës dhe rregullave e sjelljes së prokurorit”, miratuar me vendimin e Këshillit të Lartë të Prokurorisë (KLP) nr.32, datë 24.02.2022.

³⁴ Shih nenin 58, paragrafin 2, të Kodit të Procedurës Penale.

³⁵ Shih nenin 58, paragrafin 2, pikën “b”, të Kodit të Procedurës Penale.

³⁶ Shih nenin 303 të Kodit të Procedurës Penale.

³⁷ Shih nenet 293, paragrafin 1, 294 dhe 295 të Kodit të Procedurës Penale.

dh) trajnohet dhe merr njohuri të posaçme në fushën e drejtësisë penale për të miturit, nëse është caktuar për të hetuar çështje që i përkatësin seksionit për të miturit në prokurorinë përkatëse³⁸.

Neni 11

Raportimi për zbatimin e udhëzimit

Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër raporton pranë drejtorisë përgjegjëse për asistencën ndaj subjekteve me status të posaçëm në Prokurorinë e Përgjithshme, në kohën dhe sipas indikatorëve të përcaktuar prej kësaj drejtorie.

KREU II

PARIMET E OFRIMIT TË ASISTENCËS NDAJ VIKTIMAVE

Neni 12

Nxitja për ofrimin e asistencës

Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër e ushtrojnë veprimtarinë e tyre nën prezumimin e parimit të ofrimit, më shumë se sa të refuzimit të asistencës ndaj viktimave të krimit. Legjislacioni në fuqi, i cituar në udhëzimin e përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale” dhe në këtë udhëzim të përgjithshëm, përcakton asistencën që duhet të ofrohet në mënyrë të detyrueshme dhe të drejtat që mund të garantohen në gjykatë, të cilat përbëjnë një standard minimum për detyrimet e Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër ndaj viktimave të krimit. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër inkurajohen të ofrojnë asistencë të natyrave të tjera ndaj viktimave të krimit, kur është e përshtatshme dhe e mundur, në varësi të rrethanave përkatëse.

Neni 13

Refuzimi i asistencës nga viktimat dhe ushtrimi i të drejtave

1. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër janë të detyruar nga ligji, nga udhëzimi i përgjithshëm i Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale” dhe nga ky udhëzim i përgjithshëm të identifikojnë viktimat e krimit, t’i njoftojnë për të drejtat dhe t’u ofrojnë asistencën e përkrahur në këtë udhëzim. Megjithatë, viktimat nuk është e detyruar t’i ushtrojnë të drejtat e saj apo ta pranojnë këtë asistencë dhe mund të zgjedhë, në çdo fazë të procedimit penal, të refuzojë marrjen e asistencës ose ushtrimin e të drejtave. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër nuk janë

³⁸ Shih nenin 29, paragrafin 2, të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

të detyruar t'i ofrojnë asistencë ose të mbështesin në ushtrimin e të drejtave viktimën që kanë marrë një vendim për të refuzuar asistencën, duke qenë e ndërgjegjshme për pasojat.

2. Në rastet e refuzimit nga ana e viktimës, prokurori i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër duhet të sigurohet që viktimia e kupton rëndësinë dhe pasojat e refuzimit dhe duhet të saktësojnë nëse refuzimi është për një lloj asistence apo një të drejtë apo për të gjitha ato. Në rastet e viktimës së mitur, refuzimi i asistencës pranohet vetëm nëse prindi ose përfaqësuesi ligjor japin garanci me shkrim për marrjen përsipër të dhënies nga ata vet të asistencës që kërkohet të refuzohet nga i mituri. Refuzimi i viktimës duhet të dokumentohet, por, njëkohësisht, duhet të vazhdojë ofrimi i llojeve të asistencës që nuk janë refuzuar dhe mbështetja për ushtrimin e të drejtave, nga të cilat nuk është hequr dorë.

Neni 14

Koordinimi i asistencës

Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër duhet të koordinojnë ndërmjet tyre gjatë ofrimit të asistencës së parashikuar nga ligji për viktimat. Natyra dhe shtrirja e asistencës do të varet nga lloji i dëmit të pësuar nga viktimia dhe rrethana të tjera të ngjarjes. Kur viktimia ka nevojë për asistencë që ofrohet nga një pjesë tjetër e Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër apo nga një agjenci tjetër shtetërore, personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër duhet të koordinojë me to dhe duhet ta prezantojë viktimën tek zyrat ose agjencitë e tjera. Prezantimi duhet të përfshijë një shpjegim të rolit të secilës agjenci. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër duhet të mbështesin njëri-tjetrin, për aq sa është e mundur, me qëllim ofrimin e asistencës së qëndrueshme që plotëson nevojat e viktimave.

Neni 15

Mbrojtja e të dhënave personale

1. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër duhet të mbajnë në vëmendje nevojën për privatësi të viktimave dhe dëshmitarëve. Në veçanti, ata duhet të mbajnë parasysh ndalimin e publikimit të të dhënave personale dhe fotografive të viktimave të mitura³⁹, por duhet të shmangët edhe publikimi i të dhënave personale dhe fotografive të viktimave të tjera, duke i redaktuar ato nga aktet apo dokumentet që do të bëhen publikë. Të dhënat personale përfshijnë emrin e mbiemrin e viktimës, vendndodhjen e saj, numrin personal të identifikimit, datën e lindjes, adresën, numrin e telefonit dhe të dhëna të tjera që mund të lejojnë identifikimin e viktimës.

2. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër e kanë të ndaluar të bëjnë deklarime

³⁹ Shih nenin 103 të Kodit të Procedurës Penale dhe nenin 21 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

publike lidhur me identitetin, deklaratimet apo besueshmërinë e një personi që nuk ka dëshmuar ende⁴⁰. Për më tepër, kur marrin kërkesa për informacion bazuar në legjislacionin për të drejtën e informimit të publikut⁴¹, ata duhet të mbajnë parasysh se të dhënat personale të viktimave dhe dëshmitarëve mund të jenë të mbrojtura nga Kodi i Procedurës Penale, Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur dhe legjislacioni për mbrojtjen e të dhënave personale.

3. Punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër duhet të mbajnë parasysh se detyrimi për ruajtjen e sekretit hetimor dhe ndalimi për publikimin e akteve vlejné edhe për ruajtjen e privatësisë së viktimës dhe mund të jenë thelbësorë për garantimin e sigurisë së saj fizike nga kërcënimet e të dyshuarit. Për çdo dyshim lidhur me statusin “sekret” të aktit, kur nga publikimi mund të cenohen interesat e viktimës, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër duhet të kërkojnë udhëzime/mendime nga prokurori.

4. E drejta e të pandehurit për të marrë kopje të akteve, si edhe e drejta e pjesëmarrësve të tjerë në procedim dhe e publikut për informacion nënkupton që prokurori shpesh herë ka detyrimin të japë kopje të akteve të procedimit. Për këtë arsye, aktet e procedimit duhet të hartohen duke mbajtur në mend këtë fakt. Në to nuk duhet të përfshihen të dhëna personale të viktimës që nuk janë të domosdoshme për vlefshmërinë e aktit dhe që nuk është e nevojshme të njihen nga publiku. Në çdo rast që jepen kopje të akteve gjatë hetimeve paraprake, ato shoqërohen me deklaratën e njohjes së përgjegjësisë për mospublikimin e aktit.

5. Kur nga shkëmbimi i informacionit me agjencitë e zbatimit të ligjit, autoritetin e burgjeve dhe të shërbimit të provës mund të krijohet rrezik për viktimën, prokurori merr masat e nevojshme ose bën delegimet përkatëse për mbrojtjen e jetës së saj.

6. Prokurori i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër duhet të verifikojë pa vonesë rastet e shkeljes së ndalimeve të parashikuara nga neni 103 i Kodit të Procedurës Penale, veçanërisht kur është vënë në rrezik jeta e viktimës, dhe duhet të ndërmarrë veprimet apo të bëjë propozimet përkatëse⁴².

7. Prokurori i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër ushtron kujdes të veçantë për të mos përdorur në procedim të dhëna personale të viktimës që nuk janë të nevojshme për hetimin dhe/ose gjykimin e çështjes. Nëse të dhënat duhet të përdoren në procesin gjyqësor dhe publikimi i tyre mund të cenojë interesat e viktimës, prokurori kërkon zhvillimin e gjykimit me dyer të mbyllura⁴³ ose pyetjen e viktimës me teknika të posaçme⁴⁴ ose dhënien e statusit të dëshmitarit me identitet të fshehur⁴⁵. Në raste të caktuara, kur zbulimi i vendndodhjes së viktimës mund të vërë në rrezik jetën e saj, prokurori i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër merr përsipër edhe njoftimin e saj për seancën paraprake apo seancën gjyqësore.

⁴⁰ Shih nenin 103 dhe 279 të Kodit të Procedurës Penale dhe nenin 21 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

⁴¹ Ligji nr. 119, i vitit 2014 “Për të drejtën e informimit”.

⁴² Shih nenin 104 të Kodit të Procedurës Penale.

⁴³ Shih nenin 340 të Kodit të Procedurës Penale.

⁴⁴ Shih nenin 361, paragrafët 7 dhe 8, të Kodit të Procedurës Penale dhe nenin 43 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

⁴⁵ Shih nenin 165/a të Kodit të Procedurës Penale.

Neni 16
Procedimi në afat të arsyeshëm⁴⁶

1. Prokurori duhet të mbajë parasysh vështirësitë dhe shqetësimet që mund t'i shkaktohen viktimës nga vonesat në hetim apo ndjekje penale dhe të veprojë në mënyrë që të shmangen sa më shumë të jetë e mundur këto pasoja. Prokurori duhet t'i përcjellë edhe gjykatës informacionin lidhur me vështirësitë që i shkaktohen viktimës nga shtyrja e seancave gjyqësore.

2. Prokurori duhet të marrë në konsideratë edhe ndikimin e vonesave dhe shtyrjeve tek viktima para se të vendosë zgjatjen e afatit të hetimeve apo të kërkojë shtyrjen e seancës gjyqësore.

Neni 17
Respektimi i dinjitetit dhe drejtësia

1. Viktima ka të drejtën për t'u trajtuar me drejtësi dhe respekt për dinjitetin e vet njerëzor⁴⁷.

2. Në themel të punës së prokurorit qëndrojnë interesat e procedimit penal dhe të drejtat e të pandehurit; megjithatë, e drejta e viktimës për drejtësi nënkupton që prokurori duhet të marrë parasysh edhe mendimin e interesat e saj gjatë formulimit të vendimmarrjes së tij për çështjen.

3. Prokurori, oficeri i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber duhet të mbrojnë dinjitetin e viktimës, veçanërisht atyre që janë më vulnerabël. Për aq sa është e mundur, prokurori duhet ta informojë viktimën për natyrën e provave që do të paraqiten e debatohen në seancë gjyqësore. Prokurori duhet t'i paraqesë provat në seancë gjyqësore në mënyrë të tillë që nuk cënon të drejtën e viktimës për t'u trajtuar me respekt. Gjithashtu, prokurori duhet të kundërshtojë sa herë që mbrojtja paraqet pretendime apo prova që shërbejnë për të cënuar dinjitetin e viktimës më shumë se sa për të mbrojtur të pandehurin. Prokurorët inkurajohen të përdorin mjetet ligjore ekzistuese sa herë besojnë se provat që do të shqyrtohen në seancë gjyqësore mund të çenojnë dinjitetin e viktimës.

**KREU III
TË DREJTAT E VIKTIMËS**

Neni 18
Kallëzimi penal

1. Viktima ka të drejtën dhe detyrimin për të kallëzuar veprën penale që ndiqet kryesisht⁴⁸. Personit që pretendon se është viktimë e një vepre penale nuk mund t'i refuzohet marrja e

⁴⁶ Shih nenin 6 të Konventës Europiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut, nenin 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe nenin 17 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

⁴⁷ Shih nenin 9/a të Kodit të Procedurës Penale.

⁴⁸ Shih nenet 58, paragrafin 1, pikën "a" dhe 283 të Kodit të Procedurës Penale.

kallëzimit që i paraqitet prokurorit ose një oficeri të policisë gjyqësore me gojë ose me shkrim, personalisht ose nëpërmjet përfaqësuesit⁴⁹.

2. Prokurori dhe punonjësi i policisë gjyqësore hetojnë pa vonesë rastet kur kanë arsye të dyshojnë se ndryshimi i thënieve të viktimës që ka bërë kallëzim janë bërë për shkak të kanosjes.

Neni 19

Ofrimi i shërbimeve

1. Viktima ka të drejtën për të përfituar kujdes mjekësor, ndihmë psikologjike, këshillim dhe shërbime të tjera të ofruara nga autoritetet, organizatat ose institucionet përgjegjëse për asistencën ndaj viktimave të veprës penale⁵⁰.

2. Prokurori dhe punonjësi i policisë gjyqësore duhet:

a) të jenë të ndërgjegjshëm për arsyen e parashikimit të kësaj të drejte dhe nevojën që kanë viktimat për këto lloj asistencash⁵¹;

b) të lejojnë që asistenca sipas paragrafit të parë të këtij neni të jepet para marrjes së deklarimeve të viktimës, nëse këtë e kërkojnë rrethanat e rastit;

c) t'i japin koordinatorit të caktuar për çështjen konkrete të gjithë informacionin e nevojshëm që lejon të përcaktohen shërbimet më të përshtatshme për viktimën;

ç) të referojnë viktimën tek shërbimet e përshtatshme, nëse koordinatori mungon apo nuk është e mundur të pritët prania e koordinatorit.

d) të kenë kujdes në ndërmarrjen e veprimeve procedurale që mund të ndërhyjnë në përfitimin e shërbimeve nga ana e viktimës.

3. Koordinatori në Prokurorinë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër i jep viktimës informacion lidhur me shërbimet e disponueshme dhe të përshtatshme për rrethanat e saj. Nëse është i nevojshëm një mendim më i specializuar për të përcaktuar se çfarë asistence nevojitet, koordinatori kërkon vlerësimin e viktimës ose, në raste kur duhet të vlerësohet edhe dëmi për efekt të përgjegjësisë penale, i sugjeron prokurorit kryerjen e ekzaminimeve mjeko-ligjore.

4. Informacioni për shërbimet do të përfshijë emrin, titullin, adresën dhe numrin e telefonit të personit përgjegjës, të cilit duhet t'i drejtohet kërkesa, si dhe llojin e shërbimit. Në rast se për përfitimin e shërbimit apo përfitimin e tij pa pagesë nevojitet referimi apo dokumentacion nga Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër, koordinatori në Prokurorinë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër ia vë këto në dispozicion viktimës, duke zbatuar rregullat për sekretin hetimor.

5. Në çdo rast, punonjësi i policisë gjyqësore dhe/ose koordinatori në Prokurorinë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër bëjnë referimin e viktimës në shërbimet mjekësore apo sociale të emergjencës.

⁴⁹ Shih nenin 284 të Kodit të Procedurës Penale.

⁵⁰ Shih nenin 58, paragrafin 1, të Kodit të Procedurës Penale.

⁵¹ Shih nenet 33-36 të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 "Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale".

Neni 20

Asistenca gjuhësore

1. Në të gjithë fazat e procedimit përdoret gjuha shqipe⁵². Viktima që nuk di shqip përdor gjuhën e saj ose një gjuhë që e njeh dhe, me anën e përkthyesit, ka të drejtë të flasë e të marrë dijëni për provat e aktet, si dhe për zhvillimin e procedimit⁵³. Procesverbali mbahet në gjuhën shqipe. Personat që nuk dëgjojnë dhe nuk flasin kanë të drejtë të përdorin gjuhën e shenjave⁵⁴.

2. Prokurori ose punonjësi i policisë gjyqësore caktojnë përkthyesin menjëherë sapo vihen në dijeni të nevojës për të. Përkthyesi caktohet edhe kur prokurori ose oficeri i policisë gjyqësore e njohin gjuhën që duhet të përkthehet⁵⁵.

3. Shpenzimet e përkthimit dhe interpretimit paguhen nga shteti⁵⁶.

Neni 21

Mbrojtja

1. Viktima ka të drejtën për të zgjedhur mbrojtësin e vet⁵⁷. Prokurori dhe oficeri i policisë gjyqësore nuk mund të refuzojnë praninë e mbrojtësit të zgjedhur në të gjitha ato raste kur prania e viktimës është e lejuar.

2. Kategoritë e mëposhtme të viktimave kanë të drejtë të përfitojnë ndihmë juridike parësore e dytësore falas⁵⁸:

a) viktimat e dhunës në familje;

b) viktimat e abuzuara seksualisht dhe viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore;

c) viktimat e mitura;

ç) fëmijët që jetojnë në institucionet e përkujdesit shoqëror;

d) fëmijët nën kujdestari, të cilët kërkojnë të nisin një proces pa miratimin e kujdestarit të tyre ligjor ose kundër kujdestarit të tyre ligjor;

dh) personat që përfitojnë nga pagesa për aftësinë e kufizuar, në përputhje me legjislacionin në fuqi për ndihmën dhe shërbimet shoqërore, duke përfshirë edhe personat që përfitojnë nga statusi i të verbrit;

e) personave, të cilët i nënshtrohen trajtimit të pavullnetshëm në institucionet e shërbimit të shëndetit mendor, sipas dispozitave të legjislacionit në fuqi për shëndetin mendor;

ë) personat, të cilët i nënshtrohen trajtimit vullnetar në institucionet e shërbimit të shëndetit mendor për sëmundjet e rënda mendore;

f) personave, të cilët janë përfitues të skemave të mbrojtjes sociale;

g) personat që provojnë se kanë të ardhura dhe pasuri të pamjaftueshme, sipas kritereve të ligjit përkatës⁵⁹.

⁵² Shih nenin 8 të Kodit të Procedurës Penale.

⁵³ Shih nenet 8, 58, 98 dhe 123 të Kodit të Procedurës Penale.

⁵⁴ Shih nenet 8, 58, 98 dhe 123 të Kodit të Procedurës Penale.

⁵⁵ Shih nenin 98 të Kodit të Procedurës Penale.

⁵⁶ Shih nenin 8 të Kodit të Procedurës Penale.

⁵⁷ Mishëron parimin se viktimat i përfaqësojnë vetë interesat e tyre.

⁵⁸ Shih nenet 11 dhe 12 të ligjit nr.111, të vitit 2017 “Për ndihmën juridike të garantuar nga shteti”.

⁵⁹ Shih nenet 11 dhe 12 të ligjit nr.111, të vitit 2017 “Për ndihmën juridike të garantuar nga shteti”.

3. Prokurori dhe oficeri i policisë gjyqësore informojnë viktimën që i përket një ose më shumë prej kategorive të mësipërme për të drejtën për ndihmë juridike falas dhe i japin informacion për procesin e përfitimit të kësaj ndihme⁶⁰.

4. Në rastin e viktimës së papërfaqësuar, prokurori duhet t'i bëjë të ditur se mes prokurorit dhe viktimës nuk ekziston marrëdhënie klient-avokat. Prokurori duhet ta bëjë të qartë këtë rol pa deklaruar apo nënkuptuar se është i painedësuar për viktimën dhe nuk duhet të japë këshilla ligjore, përveçse asaj për të marrë avokat.

Neni 22

E drejta për informim dhe njoftim

1. Si pjesë e njoftimit dhe shpjegimit të të drejtave sipas nenit 47 të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”, prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe/ose koordinatori i viktimave i japin viktimës informacion për:

a) të drejtën për informim, sipas nenit 279/a të Kodit të Procedurës Penale dhe paragrafëve 3-9 të këtij neni;

b) të drejtën për t'u njoftuar, sipas paragrafit 10 të këtij neni;

c) funksionimin e sistemit të drejtësisë penale, fazat e procesit penal që janë të rëndësishme për viktimën dhe mënyrën se si mund të merret informacion për secilën nga këto faza;

ç) pozitën e viktimës në sistemin e drejtësisë penale, duke përfshirë çfarë mund të presë viktima nga sistemi, si edhe çfarë pret sistemi nga viktima.

2. Informacioni i parashikuar në paragrafin 1 të këtij neni mund të jepet nëpërmjet letrës së të drejtave të viktimës dhe broshurave të hartuara për këtë qëllim, por prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe koordinatori i viktimave sigurohen që t'i shpjegojnë viktimës shkurtimisht dhe në mënyrë të përshtatshme të drejtat e saj.

3. Viktima ka të drejtën për të kërkuar në çdo kohë informacion për gjendjen e procedimit dhe për t'u njohur me aktet e provat, pa cënuar parimin e sekretit hetimor⁶¹. Kërkesa i paraqitet prokurorit me çdo formë nga viktima, përfaqësuesi ose mbrojtësi i saj. Prokurori e orienton viktimën që e paraqet kërkesën me gojë që të plotësojë formularin e hartuar për këtë qëllim. Viktima mund të tregojë shkakun, për të cilin i nevojiten informacioni, aktet ose provat, por nuk ka detyrim të provojë ekzistencën apo ligjshmërinë e këtij shkak.

4. Prokurori do të bëjë të gjitha përpjekjet për t'ia dhënë viktimës informacionin, aktin apo provën e kërkuar sipas paragrafit 3 të këtij neni. Kërkesa mund të refuzohet kur:

a) hetimi duhet të mbetet ende i fshehtë dhe rëndësia e këtij fakti është më e madhe se sa rëndësia e shkakut për të cilin viktima kërkon informacionin, aktin apo provën;

b) ekziston një interes madhor për të ruajtur jetën, sigurinë dhe të drejtat e të pandehurit, veçanërisht të drejtën për proces të rregullt ligjor⁶²;

⁶⁰ Kërkesa për ndihmë juridike parësore paraqitet para zyrave, organizatave ose klinikave të ndihmës juridike, kurse kërkesa për ndihmë juridike dytësore paraqitet në gjykatën kompetente për shqyrtimin e çështjes në themel.

⁶¹ Shih nenin 297/a të Kodit të Procedurës Penale.

⁶² Si rregull, këto janë situata që lidhen me të pandehur të mitur.

c) prokurori nuk ka marrë ende deklaratimet e viktimës dhe është e nevojshme të ruhet viktimia nga ndikimet në kujtesën e saj.

5. Për refuzimin e kërkesës sipas paragrafit 4 të këtij neni mjafton shënimi i prokurorit në formularin e kërkesës ose në kërkesën me shkrim dhe nuk nevojitet arsyetim i detajuar, por prokurori ose koordinatori i viktimës duhet të kujdesen që viktimia të kuptojë arsyet e refuzimit. Në rast se më pas bie shkak i refuzimit të kërkesës, prokurori jep informacionin, aktin apo provën edhe pa u përsëritur kërkesa nga viktimia.

6. Viktimia ka të drejtën të kërkojë në çdo kohë informacion për vendosjen, vazhdimin, zëvendësimin apo heqjen e masave të sigurimit ndaj të pandehurit. Në rastet kur prokurori është në dijeni të rrezikut të menjëhershëm dhe serioz që mund t'i vijë viktimës nga lirimi i të pandehurit, i kërkon gjykatës që vendimi për zëvendësimin ose heqjen e masës së sigurimit t'i njoftohet edhe viktimës ose procedon vetë me njoftimin e saj⁶³.

7. Kërkesa sipas paragrafit 6 të këtij neni i paraqitet prokurorit me çdo formë nga viktimia, përfaqësuesi ose mbrojtësi i saj. Prokurori e orienton viktimën që e paraqet kërkesën me gojë që të plotësojë formularin e hartuar për këtë qëllim. Viktimia nuk ka detyrim të tregojë shkakun e kërkesës sipas këtij paragrafi.

8. Prokurori do të bëjë të gjitha përpjekjet për t'ia dhënë viktimës informacionin e kërkuar sipas paragrafit 6 të këtij neni. Kërkesa mund të refuzohet vetëm kur informacioni i dhënë mund të rrezikojë jetën apo shëndetin e të pandehurit.

9. Për refuzimin e kërkesës sipas paragrafit 8 të këtij neni mjafton shënimi i prokurorit në formularin e kërkesës ose në kërkesën me shkrim dhe nuk nevojitet arsyetim i detajuar, por prokurori ose koordinatori i viktimës duhet të kujdesen që viktimia të kuptojë arsyet e refuzimit. Në rast se më pas bie shkak i refuzimit të kërkesës, prokurori jep informacionin edhe pa u përsëritur kërkesa nga viktimia.

10. Prokurori njofton viktimën me akt të shkruar për:

a) vendimin për mosfillimin e procedimit, në ato raste kur kallëzimi është paraqitur nga viktimia apo viktimia ka qenë identifikuar dhe njoftuar për të drejtat⁶⁴;

b) përfundimin e hetimeve⁶⁵;

c) pezullimin e hetimeve⁶⁶;

ç) pushimin e çështjes për kundërvajtje⁶⁷;

d) paraqitjen e kërkesës së prokurorit për pushimin e çështjes për krime⁶⁸;

dh) arritjen e marrëveshjes për pranimin e fajësisë⁶⁹;

e) zgjatjen e afatit të hetimit⁷⁰.

11. Njoftimi i viktimës bëhet sipas rregullave të përcaktuara në nenin 137 të Kodit të Procedurës Penale. Në rastet kur nuk dihet adresa e banimit, vendi i punës ose vendbanimi i

⁶³ Referencë tek Konventa e Stambollit.

⁶⁴ Shih nenin 291 të Kodit të Procedurës Penale.

⁶⁵ Shih nenin 327 të Kodit të Procedurës Penale.

⁶⁶ Shih nenin 326 të Kodit të Procedurës Penale.

⁶⁷ Shih nenin 328 të Kodit të Procedurës Penale.

⁶⁸ Shih nenin 329/a të Kodit të Procedurës Penale.

⁶⁹ Shih nenin 406/d të Kodit të Procedurës Penale.

⁷⁰ Shih nenin 324 të Kodit të Procedurës Penale.

përkohshëm i viktimës⁷¹, prokurori procedon me njoftimin me shpallje sipas nenit 138 të Kodit të Procedurës Penale.

12. Njoftimi për përfundimin e hetimeve paraprake i dërgohet viktimës ose trashëgimtarëve të viktimës, nëse identiteti dhe vendbanimi i këtyre të fundit rezultojnë nga aktet e procedimit⁷². Njoftimi përmban përshkrimin e përmbledhur të faktit penal, kohën dhe vendin e kryerjes, cilësimin juridik, lajmërimin për depozitimin e akteve në sekretari në Prokurorinë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër dhe të drejtën për t'u njohur me aktet dhe për të marrë kopje⁷³.

13. Njoftimi përmban edhe informacionin për të drejtën e ankimit, në rast se ligji parashikon ankim ndaj aktit për të cilin bëhet njoftimi.

Neni 23

Kërkimi i provave dhe kërkesa të tjera

Viktima ka të drejtën të kërkojë marrjen e provave dhe të bëjë kërkesa të tjera⁷⁴. Prokurori analizon rëndësinë e provës apo kërkesave të tjera nga ana e viktimës. Nëse lidhja e tyre me çështjen nuk është e qartë, prokurori kërkon nga viktima sqarime me shkrim. Prokurori mund të refuzojë marrjen e provave apo kryerjen e veprimeve vetëm nëse më parë viktima ka deklaruar me shkrim mbi rëndësinë që ka për çështjen, prova apo veprimi i kërkuar prej viktimës.

Neni 24

E drejta për dëmshpërblim nga i pandehuri

1. Padia civile është i vetmi mjet për të garantuar kompensimin e viktimës. Prokurorët në Prokurorinë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër duhet të jenë të ndërgjegjshëm për rëndësinë e saj dhe të ndjeshëm ndaj nevojave të viktimës që lidhen me ngritjen e padisë civile.

2. Prokurori administron padinë civile, nëse ajo është paraqitur nga viktima ose përfaqësuesi/mbrojtësi i saj gjatë fazës së hetimeve paraprake⁷⁵ dhe, për aq sa është e mundur në rrethanat e çështjes konkrete, i jep viktimës kopje të akteve të dosjes hetimore që mbështesin padinë civile në procesin penal. Në rastin e padisë civile, prokurori bashkëpunon me viktimën për të kërkuar bashkërisht vendosjen e sekuestros konservative⁷⁶.

3. Në rastet e veprave penale që kanë shkaktuar dëme të natyrës pasurore, prokurori i sugjeron viktimës të plotësojë deklaratën për dëmin. Deklarata e dëmit shërben për të orientuar kërkimin e provave të nevojshme për çështjen penale apo padinë civile.

⁷¹ Vende të përcaktuara nga neni 140 i Kodit të Procedurës Penale, sipas referencës së bërë në nenet 137 dhe 138 të Kodit të Procedurës Penale.

⁷² Shih nenin 327, paragrafin 2, të Kodit të Procedurës Penale.

⁷³ Shih nenin 327, paragrafin 3, të Kodit të Procedurës Penale.

⁷⁴ Shih nenet 58 dhe 318 të Kodit të Procedurës Penale.

⁷⁵ Shih nenin 62, paragrafin 1, të Kodit të Procedurës Penale.

⁷⁶ Shih nenet 63 dhe 270 të Kodit të Procedurës Penale.

Neni 25

Përrjashtimi nga tarifati

1. Viktima gëzon të drejtën për t'u përrjashtuar, në kushte të caktuara me ligj, nga pagimi i çdo shpenzimi për marrjen e akteve dhe tarifës gjyqësore për paraqitjen e kërkesë-padisë që lidhen me statusin e viktimës së veprës penale.

2. Kategoritë e përrmendura në nenin 23, paragrafi 2, të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 "Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale", kanë të drejtën për përrjashtim nga:

a) pagimi i tarifave të përgjithshme dhe të veçanta, sipas përcaktimeve të ligjit për tarifati gjyqësore në Republikën e Shqipërisë;

b) pagimi i shpenzimeve gjyqësore (shpenzimet për dëshmitarët, ekspertët, përkthyesit dhe për këqyrjen e sendeve ose këqyrjen në vend), sipas përcaktimeve të legjislacionit procedural;

c) detyrimi për të parapaguar tarifën e vënies në ekzekutim të urdhrat të ekzekutimit pranë shërbimit përrmbarimor gjyqësor shtetëror.

3. Prokurori, oficeri i policisë gjyqësore informojnë viktimën që i përrket një ose më shumë prej kategorive të mësipërme për të drejtën për përrjashtim nga tarifati dhe i japin informacion për procesin e përrfitimit të kësaj ndihme⁷⁷.

Neni 26

Dëshmia e viktimës

1. Prokurori duhet të jetë i ndërgjegjshëm për rëndësinë që ka dëshmia e viktimës, jo vetëm për çështjen penale, por edhe për vetë viktimën. Dhënia e dëshmisë është mundësia e vetme e viktimës për të treguar faktet e ngjarjes, por edhe ndikimin që ka patur vepra penale në jetën e vet.

2. Prokurori merr të dhëna nga viktima në bazë të nenit 312 të Kodit të Procedurës Penale.

3. Prokurori kërkon sigurimin e dëshmisë së viktimës kur:

a) ka arsye të bazuara për të menduar se viktima nuk mund të pyetet në shqyrtimin gjyqësor për shkak sëmundjeje ose pengesë tjetër serioze;

b) ka arsye të bazuara për të menduar se viktima mund të jetë objekt dhune, kanosje ose premtimi për t'i dhënë para ose përrfitime të tjera me qëllim që të mos bëjë dëshmi ose të bëjë dëshmi të gënjeshtërt⁷⁸.

4. Viktima mund t'i kërkojë prokurorit të procedojë me kërkesë për sigurimin e provës⁷⁹. Prokurori duhet të japë vendim të arsyetuar për refuzimin e kërkesës.

5. Prokurori mban gjithmonë parasysh ndalimin e kryerjes së ballafaqimit së të pandehurit me viktimën ose dëshmitarin e mitur⁸⁰, por edhe pasojat negative që mund të sjellë për viktimën e rritur kryerja e ballafaqimit mes të pandehurit dhe viktimës, veçanërisht asaj vulnerabël.

⁷⁷ Neni 58/1, paragrafi "gj", parashikon si vijon: "Kërkesa për ndihmë juridike parësore paraqitet para zyrave, organizatave ose klinikave të ndihmës juridike, kurse kërkesa për ndihmë juridike dytësore paraqitet në gjykatën kompetente për shqyrtimin e çështjes në themel."

⁷⁸ Shih nenin 316 të Kodit të Procedurës Penale.

⁷⁹ Shih nenin 318 të Kodit të Procedurës Penale.

⁸⁰ Shih nenin 169 të Kodit të Procedurës Penale.

Ballafaqimi midis të pandehurit dhe viktimës së rritur, kur kryen hetime për vepra penale të kryera ndaj jetës dhe shëndetit, krime seksuale apo krime të kryera me dhunë psikike apo fizike duhet të paraprihet me informimin e viktimës. Nëse viktima refuzon, prokurori duhet të vlerësojë të mos kryejë ballafaqimin nisur nga pasojat negative që mund të rrjedhin prej tij për viktimën.

Neni 27

E drejta për pjesëmarrje

1. Viktima ka të drejtën të njoftohet dhe të marrë pjesë në seancën paraprake⁸¹ dhe në seancë gjyqësore⁸². Prokurori, si rregull, duhet të mbështesë viktimën në ushtrimin e të drejtës së saj për pjesëmarrje.

2. Nëse dëshmitë e dëshmitarëve të tjerë apo deklaratimet e të pandehurit mund ta vendosin viktimën në situatë viktimizimi të përsëritur apo mund të thellojnë dëmin e shkaktuar nga vepra penale, prokurori e informon viktimën, në mënyrë që ajo të marrë një vendim të informuar lidhur me pjesëmarrjen.

3. Prokuroria nuk ka detyrim të organizojë apo lehtësojë pjesëmarrjen e viktimës në seancë paraprake apo në gjykim, por mund ta bëjë këtë nëse e gjykon të nevojshme dhe burimet financiare e njerëzore të institucionit e lejojnë.

Neni 28

E drejta për ankim

1. Viktima ka të drejtë të bëjë ankim kundër:

- a) vendimit të prokurorit për mosfillimin e çështjes⁸³;
- b) vendimit të prokurorit për pushimin e çështjes për kundërvajtje penale⁸⁴;
- c) vendimit të gjyqtarit të seancës paraprake për pushimin e çështjes për krime⁸⁵;
- ç) vendimit të prokurorit për zgjatjen e afatit hetimor⁸⁶;
- d) vendimit të prokurorit për pezullimin e hetimeve⁸⁷.

2. Viktima njoftohet për të drejtën për ankim me aktin që i njofton për vendimin, për të cilin lejohet ankimi.

Neni 29

Mbrojtja e arsyeshme fizike

1. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber kanë detyrimin të mbrojnë jetën dhe

⁸¹ Shih nenin 332/a të Kodit të Procedurës Penale.

⁸² Shih nenin 333 të Kodit të Procedurës Penale.

⁸³ Shih nenin 291 të Kodit të Procedurës Penale.

⁸⁴ Shih nenet 328 dhe 329 të Kodit të Procedurës Penale.

⁸⁵ Shih nenin 329/b të Kodit të Procedurës Penale.

⁸⁶ Shih nenin 325 të Kodit të Procedurës Penale.

⁸⁷ Shih nenin 326 të Kodit të Procedurës Penale.

shëndetin e viktimës, si pjesë e të drejtës së kushtetuese të viktimës për jetë, e cila mbrohet me ligj⁸⁸.

2. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër duhet të përdorin diskrecionin dhe gjykimin e tyre të kujdesshëm gjatë vlerësimit të kërcënimeve ndaj viktimës dhe mundësive që ekzistojnë për mbrojtjen e saj. Ata duhet të marrin në konsideratë problemet e sigurisë së viktimës gjatë gjithë procedimit penal dhe duhet të konsultohen e të koordinojnë me Policinë e Shtetit, Shërbimin e Provës, autoritetin e burgjeve dhe agjenci të tjera që kanë polici gjyqësore, me qëllimin për të plotësuar nevojat për siguri të viktimës. Nga ana tjetër, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër duhet të referojnë tek prokurori i çështjes çdo shqetësim lidhur me sigurinë e viktimës, si dhe çdo kallëzim apo provë për kërcënime të mundshme ndaj saj. Viktima duhet të informohet për mënyrat që mund të jenë të disponueshme për të garantuar sigurinë e saj.

3. Prokurori në Prokurorinë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër merr vetë ose udhëzon Policinë e Shtetit (PSH) për marrjen e masave të arsyeshme dhe të përshtatshme për të mbrojtur viktimën nga i pandehuri, nga persona që veprojnë në bashkëpunim me të apo në emër të tij. Arsyeshmëria dhe përshtatshmëria kanë të bëjnë me nivelin e mbrojtjes që u përshtatet rrethanave të rastit dhe nivelit të rrezikut, të cilat, sipas vlerësimit dhe analizës së kryer në bashkëpunim mes prokurorit dhe Policisë së Shtetit (PSH), i përgjigjen nevojës së ngutshme për siguri, brenda burimeve financiare dhe njerëzore të secilës agjenci. Masa të tilla mund të jenë, ndër të tjera:

a) shmangia e kontaktit të drejtpërdrejtë midis viktimës dhe të akuzuarit, në çdo fazë të procesit⁸⁹;

b) paraqitja e kërkesës për nxjerrjen e një urdhëri të menjëhershëm mbrojtjeje⁹⁰, urdhri mbrojtjeje⁹¹ ose urdhri kufizimi në gjykatë⁹²;

c) paraqitja e kërkesës për vendosjen ndaj të akuzuarit të një mase sigurimi izoluese apo të një mase sigurimi me kushtin e ndalimit të kontaktit me viktimën;

ç) paraqitja e kërkesës për dhënien e statusit të dëshmitarit me identitet të fshehur⁹³;

d) rekomandimi për pranimin e viktimës që është edhe dëshmitar në programin e mbrojtjes së dëshmitarëve;

dh) marrja e masave për mbrojtjen fizike të viktimës.

⁸⁸ Shih nenin 21 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

⁸⁹ Shih nenin 37 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur, por i njëjti arsyetim mund të përdoret edhe për viktima të rritura. Mënyrat se si mund të shmangët kontakti mes viktimës dhe të akuzuarit përfshijnë thirrjen e tyre për t'u pyetur në kohë të ndryshme, marrjen e masave për shoqërimin e viktimës në seancë gjyqësore dhe mbajtjen e saj në ambiente të ndryshme nga akuzuari, kërkesa për pyetjen e viktimës nga trupi gjykues apo me video-konferencë, në rastet e lejuara nga ligji.

⁹⁰ Shih ligjin nr.9669, datë 18.12.2006 "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare".

⁹¹ Shih ligjin nr.9669, datë 18.12.2006 "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare".

⁹² Shih nenin 37 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

⁹³ Shih nenin 165/a të Kodit të Procedurës Penale.

4. Përgjegjësia për të siguruar mbrojtje fizike të arsyeshme dhe të përshtatshme për viktimën, sipas vlerësimit të bërë në bashkëpunim me prokurorin, i ngelet Policisë së Shtetit (PSH) gjatë gjithë procesit penal.

Neni 30

Kthimi i pasurisë

1. Prokurori disponon me urdhërimet e nevojshme që prona e viktimës, që mund të jetë sekuestruar për qëllime prove, të mbahet në gjendje të mirë dhe t'i kthehet viktimës menjëherë sapo pushon nevoja e provueshmërisë. Prokurori duhet të marrë masa për ta njoftuar viktimën në rast se pritet që prona të shkatërrohet apo të dëmtohet në mënyrë thelbësore, si pasojë e mbajtjes për qëllime të procedimit penal.

2. Paragrafi i parë i këtij neni nuk krijon detyrime ndaj viktimës në rast të sekuestrimit prej saj të sendeve të paligjshme.

Neni 31

Njoftimi i punëdhënësit dhe debitorëve

Me kërkesë të viktimës, personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër duhet ta ndihmojë atë në lidhje me:

a) njoftimin e punëdhënësit ose institucionit arsimor ku ai studion për mungesa eventuale për shkak të pjesëmarrjes në procedim;

b) njoftimin e kreditorëve, në rast se vepra penale apo pjesëmarrja në procedim mund të shkaktojnë vonesa në pagesat e detyrimeve.

Neni 32

Ndihma me natyrë logjistike

Personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër njofton paraprakisht viktimën lidhur me shërbimet e transportit, akomodimit, nëse ai banon në një rreth tjetër gjyqësor, praninë e psikologut, përkthimin dhe shërbime të tjera që lidhen me pjesëmarrjen në procedim.

KREU IV

FITIMI I STATUSIT TË VIKTIMËS

Neni 33

Kuptimi i “viktimës së veprës penale”

1. Për qëllime të zbatimit të këtij udhëzimi, me “viktimë” kuptohet *individit që ka pësuar dëm, përfshirë dëm fizik, emocional ose humbje ekonomike, për shkak të veprimeve ose mosveprimeve, kryerja e të cilave përbën veprë penale, pavarësisht nëse autori i veprës penale identifikohet, arrestohet, ndiqet penalisht apo dënohet dhe pavarësisht nga lidhjet e gjakut apo të krushqisë mes tij dhe autorit të veprës.*

2. Në rastin e individit të vrarë si pasojë e një vepre penale, për qëllime të zbatimit të këtij udhëzimi, me “viktimë” kuptohet anëtar i familjes së tij, i cili ka pësuar dëm për shkak të vdekjes. “Anëtar i familjes” është:

- a) prindi dhe fëmija;
- b) bashkëshorti ose ai që bashkëjetonte me të në kohën e vdekjes;
- c) motra dhe vëllai;
- ç) personi në ngarkim të tij, nga pikëpamja financiare.

3. “Trashëgimtar i viktimës” është trashëgimtar i ligjor ose testamentar me titull universal, në kuptim të Kodit Civil⁹⁴, përveç personave të listuar në paragrafin 2 të këtij neni, sepse këta të fundit paraqiten drejtpërdrejt si viktima. Nëse trashëgimtar i viktimës është i mitur, ai përfaqësohet nga kujdestari i ligjor⁹⁵.

4. Trashëgimtar i viktimës gëzon vetëm këto të drejta⁹⁶:

- a) të kërkojë ndjekjen penale të fajtorit;
- b) të informohet për arrestimin e të akuzuarit dhe lirimin e tij, në kushtet e caktuara në këtë Kod;
- c) të njoftohet për mosfillimin e procedimit, pushimin e çështjes, fillimin dhe përfundimin e gjykimit;
- ç) të bëjë ankim në gjykatë kundër vendimit të prokurorit për të mos filluar procedimin dhe vendimit të prokurorit ose gjyqtarit të seancës paraprake për të pushuar akuzën ose çështjen;
- d) të kërkojë shpërblimin e dëmit dhe të pranohet si paditës civil në procesin penal⁹⁷.

Neni 34

Përfaqësimi i viktimës

1. Nëse viktima është nën 18 vjeç ose ka një paaftësi fizike apo intelektuale, asistenca i jepet nëpërmjet (sipas radhës) kujdestarit të posaçëm të caktuar nga gjykata⁹⁸, kujdestarit i ligjor, përfaqësuesit i ligjor, bashkëshortit, prindit, fëmijës ose motrës/vëllait. Në çdo rast që vëren papajtueshmëri mes interesave të viktimës dhe atyre të përfaqësuesit i ligjor ose kujdestarit i ligjor, prokurori mund t'i drejtohet gjykatës për caktimin e një kujdestari të posaçëm⁹⁹.

2. Viktima mund të ketë më shumë se një përfaqësues nga ata të përmendur më lart, në varësi të rrethanave. Personi i akuzuar apo i dyshuar për veprën penale nuk mund të jetë përfaqësues i viktimës, edhe nëse është përfaqësues apo kujdestar i ligjor i saj. Në këto raste, zbatohet neni 58/3 i Kodit të Procedurës Penale dhe paragrafët 1 dhe 3 të këtij neni.

3. Prokurori cakton një përfaqësues procedural për viktimën e mitur, në rast se ndodhet përpara një raste prej situatave të mëposhtme të ngutshme dhe nuk është e mundur apo e dëshirueshme të procedohet me caktimin e kujdestarit të posaçëm¹⁰⁰:

⁹⁴ Shih nenet 360 e vijues dhe 377 të Kodit Civil.

⁹⁵ Shih nenin 58, paragrafin 4, të Kodit të Procedurës Penale.

⁹⁶ Shih nenin 58, paragrafin 4, të Kodit të Procedurës Penale.

⁹⁷ E drejta për të ngritur padi për të kërkuar shpërblimin e dëmit, sipas nenit 61 të Kodit të Procedurës Penale dhe neneve 640 e vijues të Kodit Civil nuk kufizohet tek trashëgimtarët i ligjorë apo testamentarë të një personi.

⁹⁸ Shih nenin 58, paragrafin 3, të Kodit të Procedurës Penale.

⁹⁹ Shih nenin 58, paragrafin 3, të Kodit të Procedurës Penale dhe nenet 264, 275, 281 dhe 308 të Kodit të Familjes.

¹⁰⁰ Shih nenin 74 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

a) është e pamundur që brenda një ore nga sjellja e të miturit në mjediset e organit procedues të gjendet përfaqësuesi ligjor;

b) i mituri nuk jeton me përfaqësuesin e tij ligjor dhe/ose refuzon ta kontaktojë atë;

c) përfaqësuesi ligjor vepron në kundërshtim me interesat e të miturit;

ç) i mituri është viktimë ose dëshmitar i një veprë penale të kryer nga përfaqësuesi i tij ligjor;

d) përfaqësuesi ligjor nuk është i disponueshëm.

4. Përfaqësuesi procedural caktohet nga lista e dërguar nga Njësia për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijës, pasi të jetë marrë edhe mendimi i të miturit¹⁰¹. Caktimi i përfaqësuesit procedural nuk largon detyrimin për të proceduar me caktimin e kujdestarit të posaçëm, në rastet kur pengesa e përfaqësuesit ligjor vazhdon edhe pas kalimit të situatës së ngutshme.

Neni 35

Identifikimi i viktimës

1. Identifikimi i viktimës nënkupton identifikimin e emrit dhe adresës së viktimës. Përgjegjësia për identifikimin e viktimës i ngelet prokurorit gjatë gjithë procedimit penal.

2. Në aktin e referimit të veprës penale, punonjësi i policisë gjyqësore bën identifikimin e viktimave të mundshme, për aq sa është e mundur në rrethanat e çështjes konkrete. Në çdo rast, ai shënon në akt çdo informacion që mund t'i shërbejë identifikimit të viktimave të mundshme.

3. Prokurori ka detyrim të identifikojë viktimën menjëherë pas konstatimit të ekzistencës së një veprë penale. Dhënia e statusit të viktimës në procedimin penal bëhet nëpërmjet dhënies së letrës së të drejtave të viktimës. Njoftimi i viktimës që nuk është edhe kallëzues bëhet kur është e mundur që asistenca ndaj saj të jepet pa dëmtuar hetimin. Zakonisht, ky është momenti i regjistrimit të procedimit penal.

4. Gjatë procedurës së verifikimit, para se të jetë vendosur mosfillimi apo regjistrimi i procedimit, si rregull, prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër nuk kanë detyrime ndaj viktimës.

5. Identifikimi dhe gjetja e viktimës mund të jetë e vështirë në çështjet me shumë viktima. Si metodat klasike hetimore, ashtu edhe teknologjitë e reja mund të përdoren për identifikimin e viktimave¹⁰². P.sh.: njoftime në gazeta/façe interneti për t'u kërkuar viktimave të kontaktojnë me Prokurorinë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër ose policinë; numra me ose pa pagesë, ku viktimat mund të identifikohen dhe të marrin informacion për asistencën e disponueshme; kontakte me spitale, shkolla, organizata joqeveritare, për të siguruar informacionin identifikues dhe kontakte etj. Informacioni identifikues dhe kontaktet e viktimës mund të gjenden edhe në prova që i janë sekuestruar të pandehurit.

6. Në rast se ekzistojnë disa nga personat e përmendur në nenin 35, paragrafin 2, të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 "Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale", të gjithë atyre u takojnë të drejtat e parashikuara nga Kodi i Procedurës Penale për viktimat. Pavarësisht kësaj, përparësi

¹⁰¹ Shih nenin 74 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

¹⁰² Shih nenet 137 dhe 138 të Kodit të Procedurës Penale.

në njoftim dhe informim, sipas dispozitave të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”, do të kenë bashkëshorti/bashkëshortja ose bashkëjetuesi/bashkëjetuesja dhe fëmijët. Ndaj këtyre personave ekziston edhe detyrimi i prokurorit dhe punonjësit të policisë gjyqësore për t’i identifikuar dhe njoftuar për procedimin e filluar, në të cilin ata mund të paraqiten me cilësinë e viktimës.

7. Prokurori dhe punonjësi i policisë gjyqësore nuk kanë detyrim të identifikojnë dhe njoftojnë trashëgimtarët që nuk janë njëkohësisht anëtarë të familjes, në kuptim të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”. Në rast se këta trashëgimtarë paraqiten apo në rast se ekzistenca e tyre del nga aktet e procedimit, prokurori dhe punonjësi i policisë gjyqësore duhet t’u garantojë atyre ushtrimin e të drejtave që u takojnë sipas ligjit.

8. Detyrimet ndaj viktimave ushtrohen deri në momentin e përfundimit të hetimit. Që nga ky moment, asistenca ndaj viktimave mund të ofrohet në masën e lejuar nga ligji dhe nga burimet njerëzore e financiare të Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër.

Neni 36

Dëmi

1. Përcaktimi i faktit nëse personi ka pësuar dëm kërkon një analizë të natyrës së dëmit të pësuar nga personi dhe veprës penale që mendohet se ka shkaktuar dëmin. Për t’u kualifikuar si viktimë duhet të përcaktohet se dëmi i pretenduar është pasojë direkte e veprës penale, për të cilën kryhet hetimi. Veprimet ndërhyrëse ose kontribuese të personit që ka pësuar dëmin ose të një personi të tretë mund të bëjnë që të përcaktohet se dëmi nuk është pasojë direkte e veprës që po hetohet.

2. Dëmi mund të jetë fizik, emocional ose pasuror (humbje ekonomike). Në rastet e krimeve të dhunshme, kur nuk pretendohet dëm fizik ose pasuror dhe kur viktima ka qenë e pranishme gjatë kryerjes së aktit të dhunshëm ose, edhe nëse nuk ka qenë e pranishme, ka mësuar për akte të dhunshme të kryer ose tentuar kundër saj, prezumohet se viktima ka pësuar dëm emocional. Në të gjitha rastet e tjera, dëmi emocional nuk duhet të prezumohet në mungesë të dëmit fizik ose pasuror, por ekzistenca e tij duhet të përcaktohet në mënyrë faktike dhe objektive.

3. Personi, ndaj të cilit nuk janë kryer hetime për veprën penale specifike, por i cili ka marrë pjesë me dëshirë në aktivitetin kriminal, nuk mund të kërkojë t’i njihet statusi i viktimës¹⁰³.

Neni 37

Persona të tjerë që janë ndikuar nga vepra penale

Në raste të caktuara, mund të ekzistojnë persona që nuk bien nën përkufizimin e viktimës, por që ndikohen nga një procedim penal i caktuar¹⁰⁴. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore

¹⁰³ P.sh.: pjesëmarrësit në skemat mashtruese.

¹⁰⁴ Persona të tillë mund të jenë, p.sh.: viktima e mëparshme e dhunës në familje, e cila ndihet e kërcënuar nga fakti që autori është kapur me armë pa leje.

dhe personeli i prokurorisë mund t'u japin atyre informacionin e kërkuar, në përputhje me ligjin dhe interesat e hetimit.

Neni 38

Faji

1. Personi që është fajtor ose që akuzohet për veprën penale, si pasojë e të cilit është shkaktuar dëmi, nuk konsiderohet viktimë për qëllime të garantimit të të drejtave dhe ofrimit të ndihmës së parashikuar në këtë udhëzim. Përcaktimi i faktit nëse personi është fajtor bazohet në faktet dhe rrethanat e njohura në kohën e hetimit, gjykimit ose pas dënimit dhe duhet të rivlerësohet me daljen e fakteve dhe rrethanave të reja. Personi që është fajtor për krime të tjera mund të konsiderohet viktimë për qëllimet e këtij udhëzimi.

2. Personat që ndodhen në paraburgim ose që vuajnë dënimin penal mund të konsiderohen viktima nëse bëhen objekt i veprës penale gjatë kohës në paraburgim/burgim. Kufizimi i lirisë së tyre mund të mos lejojë ushtrimin e të drejtave të caktuara apo dhënien e shërbimeve të caktuara.

3. Viktimat e trafikimit konsiderohen të tilla pavarësisht përgjegjësisë së tyre penale për vepra të lidhura, si kalimi i paligjshëm i kufirit apo ushtrimi i prostitucionit.

4. Dëshmitari që kërcënohet ose sulmohet fizikisht për ta penguar të dëshmojë në gjyq konsiderohet viktimë e veprës penale, pavarësisht fajit që mund të kishte lidhur me çështjen për të cilën do të dëshmonte.

Neni 39

Personat juridikë privatë

1. Personat juridikë privatë janë viktima të veprës penale, në kuptim të Kodit të Procedurës Penale¹⁰⁵. Të drejtat që mund të ushtrohen nga personat juridikë janë ato të parashikuara nga neni 58, paragrafi 1, pikat “d”, “dh”, “e”, “f”, “g”, “h”, “i” dhe “j”, i Kodit të Procedurës Penale.

2. Të drejtat e personit juridik si viktimë e krimit ushtrohen nga përfaqësuesi i autorizuar, në përputhje me Kodin Civil. Të njëjtit person i ofrohet asistenca e detyrueshme me ligj.

Neni 40

Organet dhe agjencitë shtetërore

1. Organet shtetërore, qendrorë apo lokalë, institucionet dhe entet publike, qeveritë e huaja dhe agjencitë e tyre nuk përfshihen në përkufizimin e viktimës së veprës penale, për qëllime të përfitimit të asistencës dhe ushtrimit të të drejtave. Të njëjtin status kanë edhe entet e pavarura apo autonome që financohen nga shteti, si edhe shoqëritë tregtare, të cilat kontrollohen nga shteti si aksioner kryesor dhe ofrojnë një shërbim publik ekskluziv¹⁰⁶.

¹⁰⁵ Shih nenet 58 dhe 61 të Kodit të Procedurës Penale.

¹⁰⁶ P.sh.: Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike (OSHEE), Operatori i Sistemit të Transmetimit (OST) dhe Ujësjellës-Kanalizime (UK).

2. Organet dhe agjencitë e mësipërme mund të paraqiten si paditës civilë, në përputhje me dispozitat e Kodit Civil, si edhe mund të ushtrojnë të drejtat që u njihen si kallëzues, nëse kanë bërë kallëzim për veprën penale.

Neni 41

Viktimat që banojnë jashtë territorit dhe viktimat me shtetësi të huaj

1. Të drejtat e viktimave zbatohen për shtetasin e huaj dhe personin pa shtetësi që bie nën përkufizimin e viktimës, pavarësisht nëse jeton në territorin e Republikës së Shqipërisë apo jashtë tij.

2. Njoftimi i viktimës së huaj, pa shtetësi dhe viktimës që jeton jashtë territorit të vendit bëhet në përputhje me Kodin e Procedurës Penale, përveçse kur është e nevojshme që njoftimi të bëhet sipas procedurave të ndihmës së ndërsjellë juridike.

3. Nëse viktimë e huaj ose pa shtetësi ka nevojë për asistencë gjuhësore, ajo jepet në përputhje me Kodin e Procedurës Penale, me udhëzimin e përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale” dhe me këtë udhëzim. Në këto raste, duhet të mbahet parasysh koha e nevojshme për përkthim.

4. Në rastin e një të mituri të huaj që është viktimë e trafikimit të qenieve njerëzore, rrëmbimit¹⁰⁷ ose marrjes së padrejtë¹⁰⁸, prokurori njofton ministrinë përgjegjëse për politikën e jashtme, e cila njofton përfaqësinë diplomatike ose institucionin konsullor të shtetit përkatës¹⁰⁹.

5. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i prokurorisë nuk duhet t’i japin viktimës së huaj apo pa shtetësi këshilla ligjore lidhur me të drejtën e qëndrimit në territorin e Republikës së Shqipërisë, por, nëse nuk çenohet sekreti hetimor, mund t’i vënë në dispozicion akte e dokumente që janë të nevojshëm për të kërkuar lejen e qëndrimit. Në rastet kur gjykohet se marrja e lejes së qëndrimit është në interesin e viktimës, prokurori mund të kërkojë informacion për procedurën përkatëse apo të kërkojë të ndërhyjë në të, në përputhje me ligjin për të huajt¹¹⁰.

Neni 42

Procedimet e një juridiksioni tjetër

Juridiksioni penal i Republikës së Shqipërisë mund të veprojë edhe ndaj veprave penale të kryera jashtë territorit të saj ose ndaj personave të ndodhur jashtë këtij territori. Kur për të njëjtin fakt dhe të njëjtin person hetohet në Shqipëri dhe në një vend tjetër, prokurori mund të ndihmojë viktimat që ndodhen në Shqipëri me informacion lidhur me hetimin e vendit tjetër dhe pjesëmarrjen në të.

¹⁰⁷ Shih nenet 109 dhe 109/a të Kodit Penal.

¹⁰⁸ Shih nenin 127 të Kodit Penal.

¹⁰⁹ Shih nenin 51 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

¹¹⁰ Shih ligjin nr.108, të vitit 2013 “Për të huajt”.

Neni 43

Viktimat e të pandehurve të mitur

Viktimat e veprave penale të kryera nga të miturit kanë të gjitha të drejtat dhe përfitojnë të gjithë asistencën e detyrueshëm për viktimat. Megjithatë, e drejta e tyre për informacion mund të jetë më e kufizuar, me qëllim ruajtjen e interesit më të lartë të të pandehurit të mitur¹¹¹.

Neni 44

Viktimat e shumta

1. Procedimet, në të cilat kanë statusin e viktimës një numër i madh personash, paraqesin vështirësi në garantimin e të drejtave. Kontakti personal me viktimën është i preferueshëm, por kjo mund të mos jetë gjithmonë e mundur në procedimet me shumë viktime.

2. Në procedimet me shumë viktime, prokurori procedon për njoftimin e tyre sipas nenit 138 të Kodit të Procedurës Penale.

3. Personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër inkurajohet të përdorë teknologjitë e reja dhe mjetet e komunikimit masiv për të realizuar detyrimin për informim në rastet e procedimeve me viktime të shumta¹¹².

Neni 45

Letra e të drejtave të viktimës

1. Menjëherë pas identifikimit të viktimës, prokurori ose oficeri i policisë gjyqësore që merr kontaktin e parë me të i jep letrën e të drejtave.

2. Letra e të drejtave përmban njoftimin për të drejtat e parashikuara në nenin 58, paragrafin 1, pikat “b”, “c”, “ç”, “d”, “dh”, “e”, “ë”, “f”, “g”, “gj”, “h” e “i”, të Kodit të procedurës Penale.

3. Gjatë dhënies së letrës së të drejtave, prokurori ose oficeri i policisë gjyqësore ia shpjegon viktimës përmbajtjen e secilës të drejtë. Koordinator i viktimave mund të jetë i pranishëm gjatë këtij momenti për të dhënë më shuma sqarime për viktimën. Këto veprime fiksohen në procesverbal, i cili nënshkruhet nga viktime¹¹³.

KREU V

VIKTIMAT VEÇANËRISHT VULNERABËL

Neni 46

Viktimat veçanërisht vulnerabël

1. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër konsiderojnë veçanërisht vulnerabël dhe

¹¹¹ Shih nenin 103, paragrafin 4, të Kodit të Procedurës Penale dhe nenet 21 dhe 43 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

¹¹² P.sh.: email, postime në internet etj.

¹¹³ Shih nenin 58, paragrafin 2, të Kodit të Procedurës Penale.

tregojnë kujdes të posaçëm për viktimën që i përket një apo me shumë prej kategorive të mëposhtme:

- a) fëmijët;
- b) viktimat e dhunës në familje, abuzimit seksual dhe përndjekjes;
- c) viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore;
- ç) viktimat me paaftësi fizike dhe intelektuale.

2. Për të rritur kapacitetet e tyre dhe zbatuar detyrat e posaçme kundrejt këtyre viktimave, prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber duhet:

a) të njohin dhe zbatojnë detyrimet që rrjedhin nga ligje të tjerë, përfshirë Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur, pavarësisht nëse janë të ngarkuar me çështjet e të miturve;

b) të jenë të ndërgjegjshëm për traumën që kalon viktimat e mitur kur i kërkohet të rijetojë krimin gjatë hetimit dhe ndjekjes penale, veçanërisht gjatë dëshmisë në gjyq, si edhe për ndikimin e përjetimit të ngjarjeve traumatike, si humbja e një njeriu të afërt apo sulmet e dhunshme¹¹⁴. Qëllimi kryesor i tyre duhet të jetë pakësimi i traumës që viktimat veçanërisht vulnerabël mund të përjetojnë si rezultat i kontaktit me drejtësinë penale;

c) të njohin programet e asistencës, shtetërore ose jo qeveritare, si dhe shërbimet komunitare që janë të disponueshëm në rrethin gjyqësor përkatës ose në rrethet më të afërta. Në mënyrë të veçantë, koordinatorët e viktimave duhet të jenë të familjarizuar me kërkesat për praninë në këto programe dhe të krijojnë kontakte të drejtpërdrejta me organizatat përkatëse.

3. Parimet e asistencës ndaj viktimës veçanërisht vulnerabël janë:

a) viktimat veçanërisht vulnerabël duhet të mbështetet dhe asistohet në formë dhe mënyra që janë të përshtatshme për moshën dhe gjendjen e saj specifike dhe, në rastin e viktimës së mitur, edhe prindërit e kujdestarët e tyre duhet të referohen në shërbime me natyrë komunitare;

b) vëmendje e posaçme duhet t'i kushtohet plotësimit të nevojave të para jetike¹¹⁵ të viktimës veçanërisht vulnerabël, në bashkëpunim me shërbimet sociale dhe me organizatat jo qeveritare, sipas rastit. Prokurori dhe punonjësi i policisë gjyqësore nuk duhet të procedojnë me marrjen e deklarimeve ose kallëzimit të viktimës veçanërisht vulnerabël pa plotësuar nevojat e saj jetike¹¹⁶;

c) në çdo rast që pretendohet dhunë fizike, seksuale ose abuzim me fëmijët duhet të kryhet ekzaminimi mjeko-ligjor dhe, nëse është e nevojshme, të referohet viktimat për shërbim shëndetësor pa pagesë. Viktimës nuk do t'i kërkohet në asnjë rast të paguajë për ekzaminimin mjeko-ligjor¹¹⁷. Megjithatë, duhet të parandalohen përpjekjet për abuzim me këtë paragraf, me qëllim përfitimin e ekzaminimit mjekësor falas. Duhet të bëhen përpjekje maksimale për të

¹¹⁴ Dëmi emocional mund të sjellë një sërë reagimesh fiziologjike dhe psikologjike, nga dëmtimi i përkohshëm i aftësisë për të funksionuar normalisht deri tek reagime akute ndaj stresit dhe PTSD (çrregullimi i stresit post-traumatik).

¹¹⁵ Ushqim, veshmbathje, strehim, kujdes mjekësor etj.

¹¹⁶ Prokuroria dhe policia gjyqësore marrin masa dhe planifikojnë për plotësimin e nevojave jetike të viktimave, qoftë edhe nëpërmjet bashkëpunimit me shërbimet sociale dhe organizatat jo qeveritare.

¹¹⁷ Duke urdhëruar kryerjen e ekspertimit mjeko-ligjor, në bazë të neneve 179 dhe 294, paragrafit 3, të Kodit të Procedurës Penale.

bërë ekzaminimin edhe në rastet kur ankimi është i nevojshëm për ushtrimin e ndjekjes penale, por viktimat nuk bën ankim apo e tërheq atë¹¹⁸;

ç) në çdo rast që vihet re papajtueshmëri mes interesave të viktimës dhe atyre të përfaqësuesit ligjor ose kujdestarit, rrethanat i referohen prokurorit, i cili mund të caktojë një përfaqësues procedural¹¹⁹ apo t'i kërkojë gjykatës caktimin e një kujdestari të posaçëm¹²⁰;

d) në përputhje me rrethanat e rastit dhe nevojën për të mbrojtur viktimën, prokurori i kërkon gjykatës zhvillimin e gjykimit me dyer të mbyllura¹²¹, pyetjen me video-konferencë¹²², pyetjen jashtë seancës¹²³, sigurimin e provës¹²⁴ apo marrjen e statusit të dëshmitarit me identitet të fshehur¹²⁵;

dh) viktimat mund të kenë nevojë për identifikimin e rreziqeve të mundshme, mundësive që ekzistojnë për t'u mbrojtur prej këtyre rreziqeve, si dhe informacion për llojin e shërbimeve dhe mbështetjes që ekziston dhe që i takon me ligj. Prokurorët duhet t'ia japin viktimës dhe grupit teknik ndërsektorial¹²⁶ këtë informacion, pa cënuar interesat e hetimit;

e) kur rrethanat që shoqërojnë procedimin me viktimat veçanërisht vulnerabël janë të tilla që mund të shkaktojnë situata të rënda lokale, të cilat mund të dëmtojnë zhvillimin e gjykimit dhe që nuk mund të mënjanohen në mënyra të tjera, prokurori inkurajohet t'i kërkojë gjykatës transferimin e çështjes¹²⁷.

Neni 47

Viktimat e mitura

1. Përveç parashikimeve të nenit 48 të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”, prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber duhet të mbajnë parasysh sa më poshtë gjatë ndërveprimit me viktimën e mitur:

a) nëse ekziston mundësia që viktimat është e mitur dhe mosha e viktimës nuk dihet, prezumohet se ajo është e mitur¹²⁸;

b) në bazë të Kodit të Drejtësisë Penale për të mitur dhe legjislacionit për mbrojtjen e fëmijëve, Njësia për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijës¹²⁹ luan një rol thelbësor në çdo rast kur fëmija bëhet viktimë e veprës penale;

¹¹⁸ Kjo bëhet në mënyrë që provat të mblidhen dhe të jenë të disponueshme në rast se viktimat bën ankim në një moment të mëvonshëm apo në rast se çështja ndiqet më vonë pa ankim apo nëse provat duhen më vonë për ndonjë qëllim tjetër.

¹¹⁹ Shih nenin 74 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

¹²⁰ Shih nenin 58, paragrafin 3, të Kodit të Procedurës Penale dhe nenet 264, 275, 281 dhe 308 të Kodit të Familjes.

¹²¹ Shih nenin 340 të Kodit të Procedurës Penale.

¹²² Shih nenin 361, paragrafët 7 dhe 8, të Kodit të Procedurës Penale.

¹²³ Shih nenet 58/a dhe 361 të Kodit të Procedurës Penale.

¹²⁴ Shih nenet 316 e vijues të Kodit të Procedurës Penale.

¹²⁵ Shih nenin 165/a të Kodit të Procedurës Penale.

¹²⁶ Shih nenin 52 të ligjit nr.18, të vitit 2017 “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”.

¹²⁷ Shih nenin 94 të Kodit të Procedurës Penale.

¹²⁸ Shih nenin 58/a të Kodit të Procedurës Penale.

¹²⁹ Shih nenin 49 të ligjit nr.18, të vitit 2017 “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”.

c) prania e psikologut është e detyrueshme sa herë që pyetet viktimja e mitur¹³⁰. Psikologu luan rolin e mbështetësit emocional të fëmijës dhe jo të ekspertit. Kur është e mundur, këshillohet që pyetja e viktimës së mitur të bëhet nga persona të trajnuar për këtë qëllim dhe regjistrohet, për t'u përdorur në seancë gjyqësore¹³¹;

ç) përveç pranisë së përfaqësuesit, në përputhje me nenin 36 të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”, viktimja e mitur ka të drejtën të shoqërohet edhe nga një person i besuar, i zgjedhur prej saj;

d) çdo rast i dyshuar i abuzimit me fëmijë, për të cilin merret dijeni gjatë ushtrimit të detyrës, duhet të hetohet ose referohet menjëherë, edhe nëse bëhet fjalë për një dyshim kundrejt viktimës. Nëse hetimi është për abuzim me fëmijët dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber vjen në dijeni të provave të reja, atëherë ka detyrimin t'i referojë këto prova. Referimi mund të bëhet në çdo formë, por preferohet me shkrim. Kur informacioni që tregon dyshimin për abuzim me fëmijët i takon një hetimi apo burimi sekret, duhet të bëhet çdo përpjekje për ta referuar fëmijën tek agjencitë përkatëse të mbrojtjes shoqërore, në mënyrë që t'i jepet mbrojtje. Punonjësi i policisë gjyqësore ose personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber që bën referim sipas këtij paragrafi nuk mund të jetë subjekt i masave disiplinore ose hetimit për këtë referim, përveçse nëse provohet se ka vepruar në keqbesim;

dh) ruajtja e privatësisë së viktimës së mitur duhet të jetë çështje prioritare për prokurorin, punonjësin e policisë gjyqësore dhe personelin e Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber. Për këtë qëllim, mbahen parasysh parashikimet e nenit 103, paragrafit 4, të Kodit të Procedurës Penale, neneve 21 dhe 43 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur dhe nenit 16 i udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”. Mosrespektimi i këtij parimi mund të sjellë përgjegjësi penale sipas nenit 21, paragrafit 7, të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur;

e) prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber inkurajohen të marrin pjesë në grupet teknike ndërsektoriale që krijohen në zbatim të ligjit nr.18, të vitit 2017 “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”;

ë) duke u nisur nga natyra e veprës për të cilën është bërë referim, prokurori dhe oficeri i policisë gjyqësore që përgjigjen në vendngjarje duhet të marrin informacion nëse ka fëmijë. Nëse po, ata duhet të marrin masa për sigurinë dhe mirëqenien e fëmijëve¹³², përfshirë

¹³⁰ Shih nenin 18 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

¹³¹ Shih nenet 58/a dhe 361/a të Kodit të Procedurës Penale. Pyetja e fëmijës dhe ekzaminimi mjeko- ligjor i tij mund të jenë të vetmet prova që mbështesin akuzën, veçanërisht në rastet e abuzimit me fëmijë. Ekzaminimi mjeko-ligjor dokumenton ngjarjen dhe dëmin fizik, kurse pyetja mblendh informacion faktik nga fëmija, për të vërtetuar nëse fëmija ka qenë viktimë e një veprave penale. Pyetja duhet të jetë e përshtatshme për moshën e fëmijës dhe zhvillimin e tij, por nuk duhet të ngatërrohet me pyetjen terapeutike që bëhet me qëllimin për të përcaktuar trajtimin që i nevojitet fëmijës.

¹³² Për të vlerësuar mirëqenien dhe sigurinë e fëmijës, merren në konsideratë edhe faktorë që kanë të bëjnë me ambientin ku ai jeton: nëse në këtë ambient përdoren ose janë përdorur armë dhe drogë, nëse ai është ekspozuar ndaj dhunës në familje etj.

lajmërimin e shërbimeve të mbrojtjes së fëmijëve apo specialistë të caktuar, në varësi të rrethanave të ngjarjes apo gjendjes së fëmijës. Është e këshillueshme që shërbimet e mbrojtjes së fëmijës të konsultohen përpara ndërhyrjes së agjencive të zbatimit të ligjit apo përpara se të ndërmerren veprime me fëmijën, përveçse nëse ndërhyrja është urgjente;

f) fëmija prezumohet i aftë për t'u përgjigjur. Megjithatë, prokurori duhet të kundërshtojë në çdo rast pyetjen e fëmijës drejtpërdrejt nga i pandehuri dhe të kërkojë pyetjen nga gjykata;

g) edhe pas dërgimit të çështjes në gjyq, prokurori duhet të marrë informacion nga Njësia për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijës dhe grupi teknik ndërsektorial lidhur me ndikimin e krimit tek fëmija dhe këtë informacion duhet ta përdorë për t'i rekomanduar gjykatës një masë dënimi të përshtatshme.

Neni 48

Viktimat e dhunës në familje, abuzimit seksual dhe trafikimit

1. Përveç parashikimeve të nenit 48 të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”, prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber duhet të mbajnë parasysh se të drejtat dhe politikat për viktimat janë me rëndësi të veçantë për viktimat e dhunës në familje, abuzimit seksual dhe trafikimit. Këto krime shkaktojnë edhe traumë emocionale, përveç dëmtimeve fizike. Kallëzimi i këtyre krimeve mund të jetë më i vështirë për shkak të stigmës shoqërore dhe shpesh për shkak të marrëdhënies së vazhdueshme mes autorit dhe viktimës. Gjithashtu, këto viktima janë në rrezik të shtuar pasi kanë bërë kallëzim, gjatë hetimit dhe pasi të pandehurit të jenë liruar nga paraburgimi ose burgimi. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber duhet të njohin brishtësinë e veçantë të këtyre viktimave dhe ta kenë prioritet sigurinë e tyre.

2. Provat për të kaluarën seksuale të viktimës ose për preferencat e saj seksuale janë zakonisht të papranueshme në gjykatë¹³³. Prokurori duhet ta ngrejë gjithmonë këtë pretendim.

3. Në ato raste kur janë të disponueshme, prokurori i kërkon gjykatës të urdhërojë të pandehurin të ndjekë programe që u drejtohen dhunuesve, si pjesë e detyrimeve që rrjedhin nga urdhri i mbrojtjes, masa e sigurimit apo vendimi përfundimtar i fajësisë.

Neni 49

Viktimat me paaftësi fizike e intelektuale

1. Prokurori, oficeri i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber duhet të jenë të ndërgjegjshëm për vështirësitë e veçanta, me të cilat mund të përballen gjatë punës me viktima që kanë paaftësi

¹³³ Shih nenet 58/b, pikën “b” dhe 153, paragrafin 2, të Kodit të Procedurës Penale.

fizike apo intelektuale¹³⁴. Prokurori duhet të mbajë parasysh mundësinë e sigurimit të dëshmisë së viktimës me paaftësi fizike apo intelektuale¹³⁵, veçanërisht për atë që nuk lëviz nga shtëpia.

2. Kur kërkohet paraqitja e viktimës para prokurorit dhe viktima ka vështirësi fizike për t'u paraqitur, personeli duhet të përpiqet t'i organizojë transport. Të njëjtat organizime mund të bëhen paraprakisht edhe në rast të thirrjes së viktimës në gjykatë për të dëshmuar.

KREU VI PROCEDURA TË POSAÇME

Neni 50

Veprat penale që ndiqen me ankimin e viktimës

1. Për veprat penale që ndiqen me ankimin e viktimës, ndjekja penale mund të fillojë vetëm me ankimin e viktimës, e cila mund ta tërheqë atë në çdo fazë të procedimit¹³⁶.

2. Prokurori ose punonjësi i policisë gjyqësore merr ankimin e viktimës, të paraqitur me gojë ose me shkrim, personalisht ose nëpërmjet përfaqësuesit të posaçëm. Heqja dorë nga ankimi dhe tërheqja e ankimit pranohen në të njëjtat forma. Prokurori dhe punonjësi i policisë gjyqësore hetojnë pa vonesë rastet kur kanë arsye të dyshojnë se heqja dorë nga ankimi apo tërheqja e ankimit janë bërë për shkak të kanosjes.

3. Në rastin e viktimës veçanërisht vulnerabël, zbatohen parashikimet e nenit 48, paragrafit 3, pikës “c”, të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”.

Neni 51

Viktima akuzuese

1. Për veprat penale të parashkuara në nenin 59 të Kodit të Procedurës Penale, viktima ka të drejtë të paraqesë kërkesë në gjykatë dhe të marrë pjesë në gjykim si palë për të vërtetuar akuzën dhe për të kërkuar shpërblimin e dëmit. Prokurori merr pjesë në gjykimin e këtyre çështjeve, por nuk është palë në gjykim¹³⁷. Në këto raste, prokurori jep gjykimin e tij të pavarur mbi rastin, sa herë i kërkohet nga gjykata.

2. Në rast se kallëzimi paraqitet në prokurori, prokurori mbledh sa më shumë prova të jetë e mundur në ndihmë të viktimës përpara se të vendosë mosfillimin.

3. Prokurori, punonjësi i policisë gjyqësore dhe personeli i Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber nuk kanë detyrim të ofrojnë asistencë për viktimat akuzuese, përveç dhënies së kopjeve të akteve në rastin kur është bërë kallëzim më parë në prokurori.

¹³⁴ Këto viktima mund të ecin, dëgjojnë apo shohin me vështirësi, mund të jenë të dobët fizikisht, mund të jenë nën mjekim apo mund të kenë dhimbje kronike. Ata mund të kenë funksione konjitive të dobësuara, demencë, depresion, të cilat mund t'u shkaktojnë ankth të shtuar për pjesëmarrjen në procesin penal.

¹³⁵ Shih nenin 316, pikën “a”, të Kodit të Procedurës Penale.

¹³⁶ Shih nenin 284 të Kodit të Procedurës Penale.

¹³⁷ Shih nenin 59 të Kodit të Procedurës Penale.

Neni 52

Procedurat në rastin e urdhërit penal

Kur është proceduar me urdhër penal¹³⁸, prokurori i dërgon edhe viktimës një kopje të urdhërit penal, duke e njoftuar edhe për të drejtën për të marrë kopje të akteve që ndodhen në fashikull.

Neni 53

Procedurat në rastin e gjykimit me marrëveshje

1. Kur vendos të zhvillojë negociata për arritjen e një marrëveshjeje mbi kushtet për pranimin e fajësisë dhe për caktimin e dënimit¹³⁹, prokurori verifikon nëse viktima ka plotësuar deklaratën për dëmin apo ka paraqitur padi civile në procesin penal. Nëse deklarata ose padia janë paraqitur, prokurori e bën shpërblimin e dëmit në masën e kërkuar nga viktima një ndër kushtet e arritjes së marrëveshjes¹⁴⁰.

2. Në çdo rast, prokurori duhet të bëjë përpjekje të arsyeshme për të njoftuar viktimën dhe për të marrë parasysh mendimin e viktimës lidhur me bisedimet për arritjen e marrëveshjes. Qëllimi i këtyre përpjekjeve është që t'i jepet viktimës një mundësi efektive për të dhënë mendimin e vet para se të arrihet marrëveshja formale. Për të përcaktuar nëse konsultimi me viktimën është i arsyeshëm, prokurori duhet të marrë parasysh faktorë të rëndësishëm që ndikojnë në përshtatshmërinë dhe në praktikitetin e këtij konsultimi. Faktorë të tillë mund të jenë:

a) rëndësia e veprës penale për sigurinë publike dhe rreziqet për sigurinë personale të viktimës;

b) numri i viktimave;

c) nëse shpejtësia është thelbësore për negociatat apo arritjen e marrëveshjes;

ç) nëse marrëveshja përmban informacion sekret apo nëse ka ndonjë arsye tjetër për të ruajtur konfidencialitetin;

d) nëse viktima është edhe dëshmitar dhe informacioni që mund të marrë gjatë negocimit të marrëveshjes mund të ndikojë në të drejtën e të pandehurit për proces të rregullt, në rast se marrëveshja nuk miratohet.

3. Në rastin e viktimave të shumta, informimi i secilës viktimë personalisht mund të jetë i pamundur. Njoftimi i tyre mund të bëhet edhe me mjete alternative¹⁴¹.

4. Prokurori mund të negociojë me të pandehurin në lidhje me masën e dëmshpërbimit të viktimës, por vetëm pasi të ketë marrë pëlqimin e kësaj të fundit për masën e dëmshpërblimit. Nuk lejohet negociimi i drejtpërdrejtë mes viktimës dhe të pandehurit për masën e dëmshpërblimit që do të jetë pjesë e marrëveshjes për pranimin e fajësisë. Në çdo rast, viktima

¹³⁸ Shih nenin 406/a të Kodit të Procedurës Penale.

¹³⁹ Shih nenin 406/d, paragrafin 1, të Kodit të Procedurës Penale.

¹⁴⁰ Shih nenin 406/d, paragrafin 3, pikën "d", të Kodit të Procedurës Penale.

¹⁴¹ Email, publikim në internet, gazetë etj.

duhet të japë pëlqimin me shkrim për masën e dëmshpërblimit që do të jetë pjesë e marrëveshjes¹⁴².

5. Pas nënshkrimit të marrëveshjes, prokurori njofton viktimën, anëtarët e familjes ose trashëgimtarët e saj¹⁴³. Njoftimi është i detyrueshëm, pavarësisht nëse dëmshpërblimi i viktimës është pjesë e marrëveshjes apo jo.

6. Në rast se dëmshpërblimi i viktimës nuk është pjesë e marrëveshjes, prokurori bashkë me kopjen e marrëveshjes, njofton viktimën për të drejtën për të marrë kopje të akteve që ndodhen në fashikull.

Neni 54

Procedurat në rastin e shmangies nga ndjekja penale

1. Kur vendos të procedojë me masën e shmangies nga ndjekja penale¹⁴⁴, prokurori verifikon nëse viktima ka plotësuar deklaratën për dëmin apo ka paraqitur padi civile në procesin penal. Nëse deklarata ose padia janë paraqitur, prokurori e bën shpërblimin e dëmit në masën e kërkuar nga viktima një ndër kushtet e masës së shmangies, nëse kjo është e mundur në bazë të situatës dhe aftësive të të pandehurit¹⁴⁵.

2. Në rast se prokurori rekomandon ndërmjetësimin si masë alternative, ai duhet të fiksojë në procesverbal pëlqimin e viktimës për kryerjen e ndërmjetësimit¹⁴⁶. Nëse vlerëson se duhet të marrë pjesë në procesin e ndërmjetësimit, prokurori jep gjykimin e tij të pavarur mbi rastin, sa herë i kërkohet nga ndërmjetësi.

3. Në çdo rast, prokurori duhet të bëjë përpjekje të arsyeshme për të njoftuar viktimën dhe për të marrë parasysh mendimin e saj lidhur me masën e shmangies. Qëllimi i këtyre përpjekjeve është që t'i jepet viktimës një mundësi efektive për të dhënë mendimin e vet para se të arrihet marrëveshja formale. Për të përcaktuar nëse konsultimi me viktimën është i arsyeshëm, prokurori duhet të marrë parasysh faktorë të rëndësishëm që ndikojnë në përshtatshmërinë dhe në praktikitetin e këtij konsultimi, por, veçanërisht, interesin më të lartë të të pandehurit të mitur.

4. Në rastin e viktimave të shumta, informimi i secilës viktimë personalisht mund të jetë i pamundur. Njoftimi i tyre mund të bëhet edhe me mjete alternative¹⁴⁷.

5. Pasi merr vendim për masën e shmangies, prokurori njofton viktimën, anëtarët e familjes ose trashëgimtarët e saj¹⁴⁸. Njoftimi është i detyrueshëm, pavarësisht nëse dëmshpërblimi i viktimës është pjesë e kushteve të masës apo jo.

6. Në rast se dëmshpërblimi i viktimës nuk është pjesë e kushteve të masës, prokurori bashkë me njoftimin për vendimin e tij, e njofton viktimën për të drejtën për të marrë kopje të akteve që ndodhen në fashikull.

¹⁴² Shih nenin 406/d, paragrafin 3, pikën “d”, të Kodit të Procedurës Penale.

¹⁴³ Kur identiteti dhe vendbanimi i trashëgimtarëve rezultojnë nga aktet e procedimit.

¹⁴⁴ Shih nenin 55 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

¹⁴⁵ Shih nenet 61 dhe 63 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

¹⁴⁶ Shih nenin 64 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

¹⁴⁷ Email, publikim në internet, gazetë etj.

¹⁴⁸ Kur identiteti dhe vendbanimi i trashëgimtarëve rezultojnë nga aktet e procedimit.

KREU VII DËSHMITARËT

Neni 55

Zbatueshmëria e këtij udhëzimi të përgjithshëm për dëshmitarët

Dëshmitari që nuk përfshihet në përkufizimin e “viktimës”, sipas këtij udhëzimi dhe udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”, nuk gëzon të drejtat e parashikuara nga ky udhëzim dhe nga udhëzimi i përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”. Ky udhëzim i përgjithshëm dhe ligji nuk i detyrojnë prokurorin, punonjës in e policisë gjyqësore dhe personelin e Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber t’u ofrojnë dëshmitarëve të njëjtën asistencë që parashikohet për viktimën, megjithatë ata duhet të bëjnë çfarë është e mundur, pa cënuar të drejtat e të pandehurit, për të ndihmuar dëshmitarin gjatë kontaktit të tij me sistemin e drejtësisë penale, veçanërisht duke zbatuar parimet e neneve 16, 18, 44, 50, 53 dhe 56 të udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”.

KREU VIII DISPOZITA TË FUNDIT

Neni 56

Kufijtë e përdorimit të këtij udhëzimi të përgjithshëm

Ky udhëzim i përgjithshëm përfaqëson rregulla të brendshme të Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber dhe policisë gjyqësore. Ky udhëzim i përgjithshëm nuk ka për qëllim krijimin e të drejtave apo të standardeve të sjelljes apo kujdesit, me natyrë materiale apo procedurale, të cilët mund të ekzekutohen në mënyrë të detyrueshme në rrugë civile apo penale. Ky udhëzim i përgjithshëm nuk do të interpretohet në mënyra që krijojnë, zgjerojnë ose nënkuptojnë detyra apo detyrime ndaj viktimës, dëshmitarit apo ndonjë personi tjetër, të cilat mund ta bëjnë Prokurorinë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber përgjegjëse nga pikëpamja civile.

Neni 57

Modele aktesh

Pjesë e këtij udhëzimi janë edhe shtojcat e udhëzimit të përgjithshëm të Prokurorit të Përgjithshëm nr.5, datë 26.10.2018 “Për garantimin e asistencës ndaj viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale”, të cilat përmbajnë modele aktesh:

- a) Shtojca 1: Model i letrës së të drejtave të viktimës;
- b) Shtojca 2: Model i njoftimit të sektorit të asistencës ndaj personave me status të posaçëm;
- c) Shtojca 3: Model i deklaratës për refuzimin e asistencës;

- ç) Shtojca 4: Model i formularit për kërkimin e informacionit;
- d) Shtojca 5: Model i deklaratës së njohjes së përgjegjësisë për mospublikimin e aktit;
- dh) Shtojca 6: Model i deklaratës së dëmit.

Neni 58

Hyrja në fuqi dhe publikimi

Ky udhëzim i përgjithshëm hyn në fuqi menjëherë pas nënshkrimit dhe depozitimit në sekretari dhe publikohet në faqen e internetit të Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Diber.

DREJTUESI

ABAZ MUÇA

